

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

จินตภาพความงามจากพีชพรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

IMAGINARY BEAUTY INSPIRED BY FLORA

By
Miss Sasiwimol Sujit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Master of Fine Arts Program in Visual Arts

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2015

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “จินตภาพความงามจาก
พีชพรรณ ” เสนอโดย นางสาวศศิวิมล สุจิต เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาศิลป
มหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัตน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ทรงไชย บัวชุม

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี)

...../...../.....

..... กรรมการ กรรมการ

(รองศาสตราจารย์รุ่ง ชีระพิจิตร) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์นำวิน เบี้ยคกลาง)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์พรรษา พุทธิรักษา)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ทรงไชย บัวชุม)

...../...../.....

56001216 : สาขาวิชาทัศนศิลป์

คำสำคัญ : งานสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ สื่อผสมวัสดุ ในรูปแบบจิตรกรรม / จินตภาพความงาม จากพืชพรรณ

ศศิวิมล สุจิต : จินตภาพความงามจากพืชพรรณ. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

อ.ทรงไชย บัวชุม. 76 หน้า.

ผลงานวิทยานิพนธ์หัวข้อ “จินตภาพความงามจากพืชพรรณ” ชุดนี้ เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคซึ่งเกิดจากวัสดุผ้าเป็นหลัก คัดเลือกผ้าจากลวดลายและสีสันทันของผ้า ที่มีความสวยงามและมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันของเนื้อผ้า จากผ้าและเส้นด้ายเล็กๆถูกจัดการและเย็บขึ้นมา ผสมผสานกับเทคนิคอันหลากหลาย ทั้งการย้อมสีผ้าเพื่อให้เกิดสีแบบใหม่ การเย็บด้วยเทคนิคการบุย (Quilting) เพื่อขับเน้นความน่าสนใจของพื้นผิวผ้า การปักเส้นด้ายหลากหลายขนาด เพื่อให้ชิ้นงานมีมิติ ทำให้เกิดจังหวะของเส้นที่สวยงาม กระบวนการเหล่านี้ได้แสดงออกถึงจินตนาการ อารมณ์ ความคิด ตลอดจนถ่ายทอดความรู้สึกของความงาม ซึ่งข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจ มาจากความหลงใหลความประทับใจ ในความงามของพืชพรรณที่มีอยู่ในธรรมชาติ สีสันทันของกลีบดอกแต่ละชนิด ความรู้สึกสดชื่นสดใสน่าได้พบเห็น ความงามของลวดลายเส้นใยของใบพืช รวมถึงความบอบบางของกลีบดอกไม้มานานาพันธุ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนให้ความรู้สึกแตกต่าง และมีความซับซ้อนทางอารมณ์ โดยข้าพเจ้านำมาถ่ายทอดผ่านศิลปะการตัดเย็บ และผสมผสานกับกระบวนการทางศิลปะที่หลากหลาย จนสำเร็จเป็นผลงานศิลปกรรม

สาขาวิชาทัศนศิลป์

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

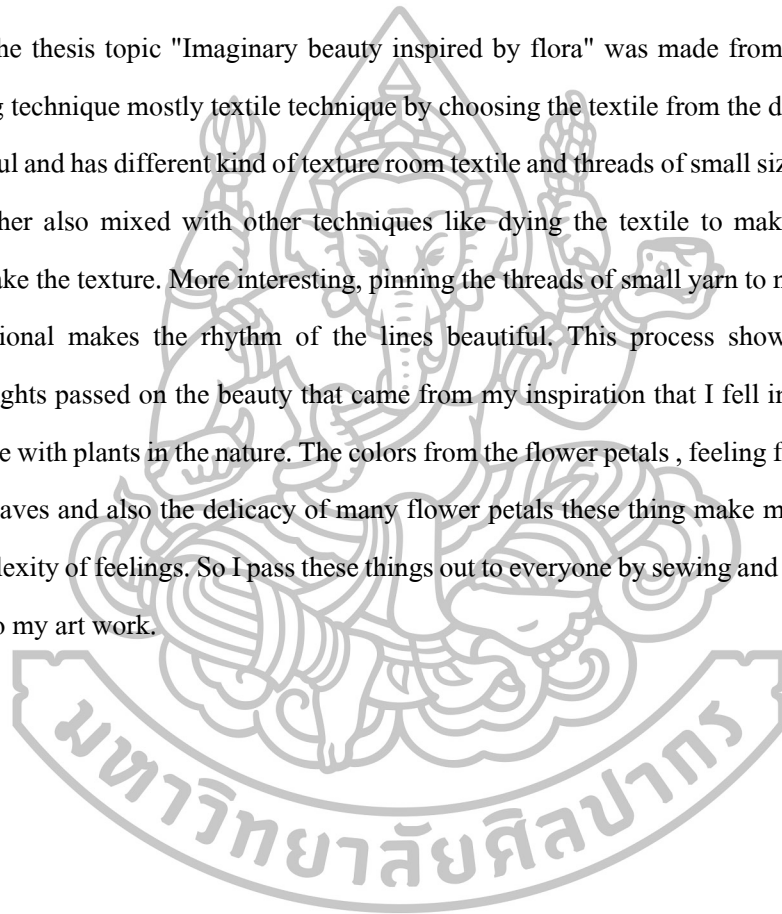
56001216 : MAJOR : VISUAL ARTS

KEY WORD : CREATIVE WORKS IN VISUAL ART IN MIXED MEDIA AND
INSTALLATION / IMAGINARY BEAUTY INSPIRED BY FLORA

SASIWIMOL SUJIT : IMAGINARY BEAUTY INSPIRED BY FLORA. THESIS

ADVISOR : SONGCHAI BUACHUM. 76 pp.

The thesis topic "Imaginary beauty inspired by flora" was made from the process of creation using technique mostly textile technique by choosing the textile from the design and color that is beautiful and has different kind of texture room textile and threads of small size yarn that was sew up together also mixed with other techniques like dyeing the textile to make a new color, quilting to make the texture. More interesting, pinning the threads of small yarn to make my pieces more dimensional makes the rhythm of the lines beautiful. This process shows imagination, feelings, thoughts passed on the beauty that came from my inspiration that I fell in love with and felt impressive with plants in the nature. The colors from the flower petals , feeling fresh when I see lines in the leaves and also the delicacy of many flower petals these thing make me feel different and the complexity of feelings. So I pass these things out to everyone by sewing and also mix media and made into my art work.

Program of Visual Arts

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2015

Thesis Advisor's signature

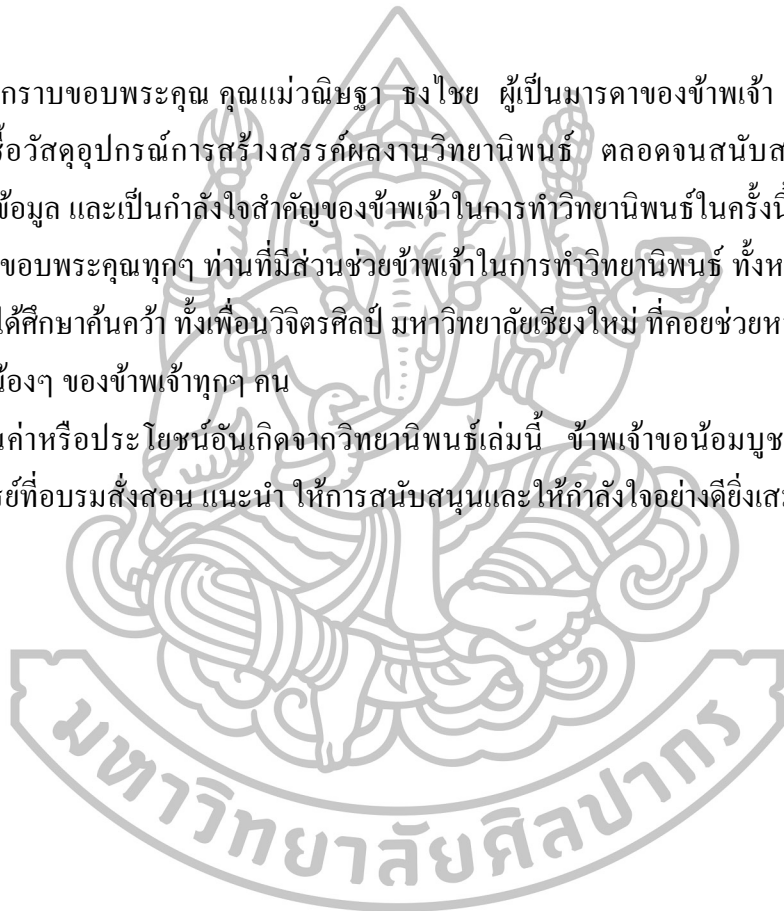
กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณา จากอาจารย์ทรงไชย บัวชุม ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางและ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านอาจารย์ทรงไชย บัวชุม เป็น อย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ฉนิษฐา ทรงไชย ผู้เป็นมารดาของข้าพเจ้า ที่คอยช่วยเหลือ เงินทุนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ตลอดจนสนับสนุน เสนอแนะ แนวทางการหาข้อมูล และเป็นกำลังใจสำคัญของข้าพเจ้าในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่มีส่วนช่วยข้าพเจ้าในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งหอสมุดศิลปากรที่มีแหล่งความรู้ ได้ศึกษาค้นคว้า ทั้งเพื่อนวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่คอยช่วยหาข้อมูล บทความ ดีๆ รวมถึงพี่ๆ น้องๆ ของข้าพเจ้าทุกๆ คน

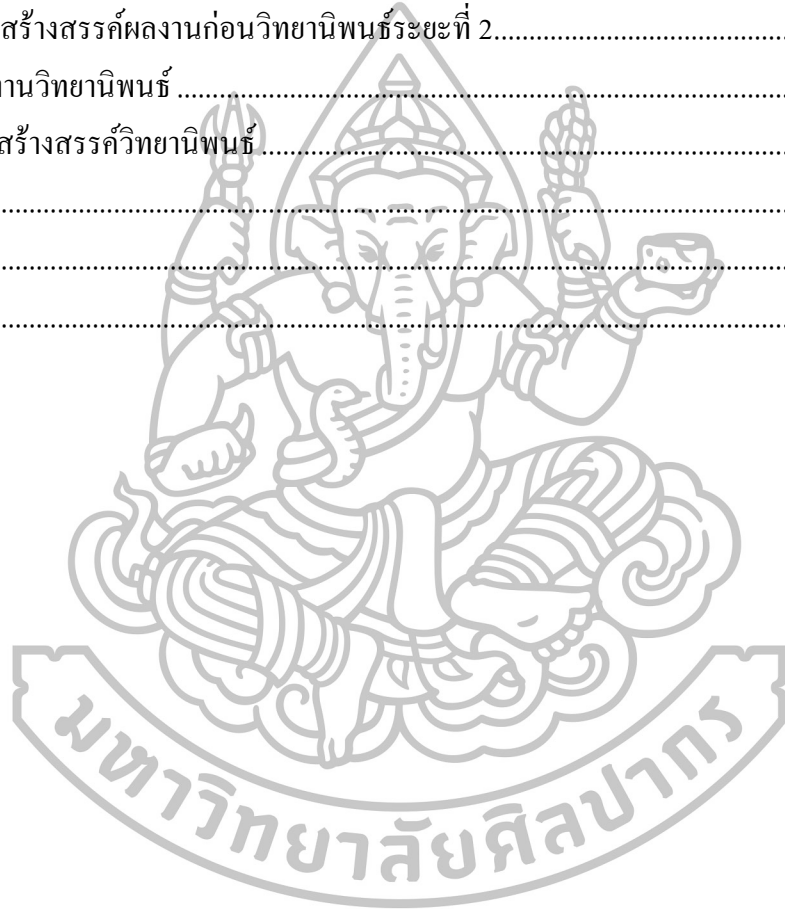
คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ข้าพเจ้าขอน้อมบูชาแด่พระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	2
ขั้นตอนการศึกษา.....	3
วิธีการศึกษา.....	4
2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	6
ที่มาของแนวความคิด	6
ความงามของดอกไม้	6
ศิลปะเป็นภาษาแห่งความงาม.....	8
ศิลปะเป็นภาษาแห่งอารมณ์ความรู้สึก.....	10
ศิลปะนามธรรม - นามธรรมในศิลปะ	10
อิทธิพลที่ได้รับในการสร้างสรรค์ผลงาน	12
อิทธิพลจากพืชพรรณในธรรมชาติ	12
อิทธิพลจากศิลปิน	13
อิทธิพลจากงานฝีมือ	16
3 กระบวนการสร้างสรรค์.....	21
การค้นคว้าหาข้อมูล.....	21
การสร้างภาพร่างผลงาน	24
การจัดการกับวัสดุ	30

บทที่	หน้า
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	4
เทคนิควิธีการกับทัศนธาตุ	48
ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเขียนผ้า	52
4 การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	56
การสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1	56
การสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2	56
ผลงานวิทยานิพนธ์	60
5 สรุปการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์	71
รายการอ้างอิง	72
ภาคผนวก	73
ประวัติผู้วิจัย	76

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงรายละเอียดและความงามของดอกแพนซี.....	7
2	แสดงรายละเอียดของดอกไม้ในระยะใกล้.....	13
3	ภาพกระบวนการทำงานของ Emma Lindstrom	14
4	ภาพผลงานของ Nicle Ladrak.....	15
5	ภาพผลงานของ Meredith Woolnoug.....	16
6	วิธีการมัดย้อมและผลงานที่ได้จากเทคนิคนี้.....	17
7	แสดงวิธีการทำมัดย้อม	18
8	ภาพของดอกไม้ปลูกเองที่บ้าน	22
9	การรวบรวมภาพดอกไม้จากหนังสือและภาพถ่ายเพื่อทำภาพร่าง	23
10	แสดงกระบวนการทำภาพร่างผลงานด้วยเทคนิคสีน้ำ.....	24
11	ภาพร่างผลงานจากเทคนิคสีน้ำ.....	25
12	ภาพแสดงเทคนิคการการพิมพ์ภาพด้วยน้ำยาทาเล็บ	26
13	ภาพแสดงภาพร่างด้วยเทคนิคการพิมพ์น้ำยาทาเล็บ	27
14	ภาพผลงานจากการพิมพ์ผ้าด้วยใบไม้ของเด็กๆ.....	28
15	ภาพแสดงกิจกรรมการพิมพ์ผ้าด้วยใบไม้ของเด็กๆ	29
16	ภาพอุปกรณ์การย้อมผ้า	30
17	ภาพแสดงการย้อมผ้า.....	31
18	ภาพแสดงการย้อมผ้า.....	32
19	ภาพของผ้าที่ย้อมเรียบร้อยแล้ว.....	33
20	ภาพแสดงผ้าย้อมที่แห้งแล้ว	34
21	แสดงพืชพรรณที่เตรียมไว้สำหรับย้อมผ้า.....	35
22	ภาพแสดงอุปกรณ์การย้อมผ้าจากสีธรรมชาติและการต้ม	36
23	ภาพการย้อมด้วยวิธีธรรมชาติ.....	37
24	ภาพของผ้าที่ได้จากการย้อมสีธรรมชาติ.....	38
25	ภาพร่างต้นแบบ	39
26	ภาพแสดงวัสดุอุปกรณ์ในการย้อม	40

ภาพที่	หน้า
27	ภาพขั้นตอนการวางผ้าโปรง.....42
28	ภาพแสดงขั้นตอนการเย็บด้วยจักรเย็บผ้าไฟฟ้า.....43
29	แสดงเส้นการปักด้วยไหมพรมและเส้นด้ายจากจักรเย็บผ้า44
30	การเตรียมผ้าและต้นแบบแพ็ทเทิร์น.....45
31	แสดงขั้นตอนการเย็บผ้า46
32	แสดงร่องรอยและลวดลายจากการเย็บด้วยจักรเย็บผ้า.....47
33	แสดงลักษณะของเส้นในผลงานวิทยานิพนธ์48
34	แสดงร่องรอยการเย็บทำให้เกิดพื้นผิวที่น่าสนใจ49
35	ภาพแสดงพื้นที่ว่างในงาน50
36	แสดงลวดลายจากการเย็บด้วยเทคนิค Quilting52
37	แสดงลวดลายผีเข็มจากเทคนิคการปักด้วยมือ และเปรียบเทียบผีเข็มจากการปักด้วย จักรเย็บผ้า53
38	แสดงสีสันของเส้นด้ายและผ้า.....54
39	แสดงการใช้น้ำยาฟอกผ้าขาวแก้ปัญหาสีเกาะกันเป็นกลุ่มก้อน.....55
40	ภาพผลงานที่ใช้เทคนิคการต่อผ้า.....57
41	ภาพผลงานที่ผสมผสานการต่อผ้า57
42	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์58
43	ภาพผลงานที่เริ่มใช้เทคนิคผ้าด้าย59
44	แสดงผลงานชิ้นที่ 161
45	แสดงผลงานชิ้นที่ 262
46	แสดงรายละเอียดในงาน ชิ้นที่1 และ 2.....63
47	ภาพผลงานชุดที่ 3.....64
48	ภาพแสดงรายละเอียดบางส่วนในผลงานชุดที่ 364
49	ภาพแสดงรายละเอียดบางส่วนในผลงานชุดที่ 365
50	ภาพแสดงรายละเอียดบางส่วนในผลงานชุดที่ 365
51	ภาพผลงานชิ้นที่ 466
52	แสดงรายละเอียดในงานชิ้นงานที่ 4.....66

ภาพที่		หน้า
53	ภาพผลงานชิ้นที่ 5	67
54	ภาพแสดงรายละเอียดภายในงาน ชิ้นที่ 5	68
55	แสดงภาพผลงานชิ้นที่ 6.....	69
56	ภาพแสดงรายละเอียดในผลงานชิ้นที่ 6.....	70

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธรรมชาติไม่ได้มีความสำคัญต่อมนุษย์แค่ทางด้านปัจจัยทางวัตถุ แต่ธรรมชาติยังให้ความงาม ความรู้สึกที่ผูกพันทางใจกับมนุษย์อีกด้วย ธรรมชาติได้สร้างรายละเอียดของดอกไม้ให้มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน ด้วยรูปร่าง รูปทรง คุณสมบัติ ลักษณะสีอันที่แบ่งบานไปตามฤดูกาล ดอกไม้แต่ละชนิดจึงมอบความความประทับใจแก่ผู้พบเห็นได้แตกต่างกัน ความงามของดอกไม้จึงกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ เบิกบาน สดใส มีความหวัง อ่อนโยน เกิดความรู้สึก ความคิด ความฝัน และจินตนาการ นอกจากนี้ธรรมชาติยังกระตุ้นให้ก่อเกิดแนวคิดทางปรัชญาต่อชีวิต ดังเช่น ดอกไม้มีการงอกงาม การแตกขยาย คู่ม บาน แล้วก็ร่วงโรย แต่ก่อนที่ดอกไม้จะร่วงลงดิน ได้ทั้งความสดใส ความชื่นบานตาแก่ผู้พบเห็น ประดับประดับสถานที่เพื่อให้เกิดความสวยงาม บูชาพระ ล้วนแต่ได้ให้ประโยชน์แก่โลกไว้มากมาย ชีวิตคนเราก็เช่นเดียวกับดอกไม้ มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสลายคล้ายๆ กัน ดังนั้นก่อนที่ชีวิตจะดับสิ้นลงไปควรที่จะทำประโยชน์ที่เรียกว่า สาระของชีวิต ทิ้งไว้ให้โลกได้ชื่นชม จึงนำไปสู่แรงบันดาลใจที่ก่อให้เกิดเป็นจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมสุนทรียภาพที่ปรากฏขึ้นจึงเกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์โดยการข้อม เย็บ ปัก และคุณสมบัติของวัสดุที่เป็นผ้า เช่น ความบางเบา บอบบาง เคลื่อนไหว อ่อนโยน ลวดลาย และความงดงาม การใช้และการประกอบกันของวัสดุโดยการจัดการผ่านกระบวนการนี้ ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ จินตนาการทางศิลปะ และอารมณ์ความรู้สึก กระบวนการและวิธีการผสมผสานในการข้อม เย็บ ปัก และการประกอบกันของวัสดุที่เป็นผ้า ทำให้ประจักษ์ถึงความงาม อันก่อเกิดจากทัศนธาตุที่ประสานสัมพันธ์กัน

กิจกรรมการเย็บปักถักร้อยกับเด็กผู้หญิงเป็นของกลุ่มกัน ข้าพเจ้าคุ้นเคยกับงานฝีมือมาตั้งแต่เด็กๆ ด้วยความที่คุณแม่ชอบตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นชุดทำงาน เย็บกระเป๋าของใช้ ของตกแต่งบ้าน ผ้ามาลัย ผ้าคลุมเตียง ผ้าคลุมตู้เย็น งานปักโครชดิส ที่ตกแต่งบนผนังบ้าน รวมถึงการปักและถักนิตติ้ง เป็นสื่อกันหนาวให้ลูกๆ ในช่วงฤดูหนาว และงานฝีมืออื่นๆอีกมากมาย แม่ของข้าพเจ้าเคยบอกว่า การทำงานฝีมือนอกจากจะเป็นการนำวัสดุเหลือใช้ที่ไม่มีประโยชน์มาสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคเฉพาะ เพื่อให้เกิดเป็นชิ้นงานขึ้นมาใหม่แล้ว ยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ฝึกให้เป็นคนที่ถนัดลงมือทำ สร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวเราเอง

เกิดความสุขและความภาคภูมิใจในตัวเอง ดังเช่นการทำงานศิลปะอีกด้วย สาเหตุเหล่านี้จึงทำให้ข้าพเจ้าซึมซับการเย็บผ้าและงานฝีมือตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา บวกกับชอบงานศิลปะ ชอบวาดรูประบายสีมาตั้งแต่เด็ก ทำให้เอาความรู้ของศิลปะที่เรียนมา ผสมผสานกับเทคนิคที่ชอบ ศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสือและคลุกคลีกับผู้ที่มีความรู้ทางด้านงานฝีมือโดยเฉพาะ สังคมประสบการณ์และพัฒนาต่อยอด จนกลายเป็นผลงานศิลปกรรมในปัจจุบัน

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งมาจากความประทับใจในความงาม รูปร่างลักษณะที่มีความน่าสนใจ ตลอดจนสีสันความงามของต้นไม้และดอกไม้ที่เบ่งบานตามฤดูกาล ก่อให้เกิดความรู้สึกคิดฝันและจินตนาการ กระตุ้นให้เกิดแนวคิดทางปรัชญาต่อชีวิต เกิดแรงบันดาลใจให้สร้างสรรค์ผลงาน
2. เพื่อสะท้อนสุนทรียภาพทางนามธรรม ผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะ ในลักษณะสื่อวัสดุและเทคนิคผสม ที่ประกอบกันจากวัสดุและก่อให้เกิดเป็นทัศนธาตุที่ประสานสัมพันธ์กัน
3. เพื่อถ่ายทอดความงามของต้นไม้และดอกไม้ในรูปแบบผลงานจิตรกรรมสองมิติผ่านวัสดุของผ้าที่ผ่านการย้อม เย็บด้วยมือและจักรไฟฟ้า
4. เพื่อศึกษาคูณสมบัติของผ้าแต่ละชนิด เนื้อผ้า ความหนาบาง สีสันลวดลายของผ้า ที่ให้อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน
5. เพื่อศึกษาขั้นตอนและเทคนิคการย้อมผ้า เพื่อทำให้สีสันของผ้าสวยงามน่าสนใจ
6. เพื่อศึกษาวิธีการเย็บ ที่สร้างพื้นผิว ร่องรอยบนผ้า ทั้งจากการเย็บปักด้วยมือ และการเย็บด้วยจักรไฟฟ้า

สมมติฐานของการศึกษา

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์ ผ่านวัสดุผ้าที่มีความแตกต่างของพื้นผิว ซึ่งเกิดจากการถักทอของเส้นด้าย เป็นพื้นผิวของผ้าที่มีความหนา และความบางแตกต่างกัน รวมถึงการสร้างเสริมเพิ่มเติมสีสัน ระบาย มิติ พื้นผิว ที่มาจากเทคนิควิธีการต่างๆ เช่น การย้อมผ้า การเย็บผ้าและการปักผ้า ผสมผสานกับแรงบันดาลใจอันมีที่มาจาก รูปร่างสีสันความงามของพืชพรรณ ก่อให้เกิดความคิด ความฝัน จินตนาการ และปรัชญาต่อชีวิต นำมาจัดองค์ประกอบผ่านทัศนธาตุในรูปแบบศิลปะนามธรรม เพื่อสะท้อนให้รู้สึกถึงความงามจากพืชพรรณในธรรมชาติผ่านผลงานศิลปกรรม

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตทางเนื้อหา

เนื้อหาในผลงานชุดนี้เน้นไปที่การแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึก ความสดใสมีชีวิตชีวาของพืชพรรณ ที่เกิดจากจินตนาการของการนำวัสดุมาสร้างสรรค์ โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากรูปร่าง รูปทรง สี สัน บรรยากาศที่มาจากพืชพรรณในธรรมชาติ ดอกไม้ที่นำมาเป็นดอกไม้ไทยที่มีชื่อเป็นมงคล มีลักษณะสวยงามน่าสนใจเป็นพิเศษ เนื้อหาสาระจึงเน้นไปที่การสื่อถึงสุนทรียภาพในธรรมชาติ อันเกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์ โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับดอกไม้ คุณสมบัติ รูปร่าง รูปทรง สี สันของดอกไม้ในแต่ละช่วงฤดูกาล

ขอบเขตทางด้านรูปแบบ

เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวนามธรรม ไม่ได้เน้นเหมือนจริงตามแบบ เพื่อแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึก สุนทรียภาพและจินตนาการ การจัดองค์ประกอบ โดยใช้ เส้น สี รูปทรง แสงเงา จังหวะ ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ที่ผ่านกระบวนการข้อมและการเย็บปักผ้า เป็นการสร้างรูปทรงใหม่ คลี่คลาย ลดทอน เกิดการผสมผสานของวัสดุ เป็นผลงานสองมิติ ที่ติดตั้งด้วยการแขวน

ขอบเขตทางด้านเทคนิค

เทคนิคกระบวนการในการสร้างสรรค์ เลือกใช้และประกอบกันของวัสดุ เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพและจินตนาการทางศิลปะ โดยใช้วัสดุผ้าเป็นหลัก และใช้เทคนิคการเย็บปัก ผ่านจินตนาการเพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนในธรรมชาติ เพื่อให้เกิดรูปทรงที่ได้จากพืชพรรณ และเพื่อสร้างสีสันความงามในธรรมชาติ เลือกใช้ผ้าที่มีคุณสมบัติแตกต่างกัน ทั้งทางด้านชนิดของผ้า ความหนาบาง สี สัน ลวดลายของผ้า แต่งเติมสี สันด้วยการใช้เทคนิคการข้อมผ้า การสร้างระยะ ร่องรอย มิติ สี สัน เกิดจากการประกอบกัน ของเทคนิคการเย็บ เป็นการสร้างองค์ประกอบ ด้านทัศนธาตุ

ขั้นตอนการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรูปร่างรูปทรง สี สันของดอกไม้ที่ประทับใจ ในแต่ละช่วงของฤดูกาล
2. ศึกษาข้อมูลและหาความหมายของดอกไม้ ในเชิงปรัชญา
3. หาแรงบันดาลใจและศึกษาวิธีการจากผลงานของศิลปินที่ทำงานผ้า
4. หาข้อมูลชนิดของผ้า เนื้อผ้า ที่จะนำมาสร้างสรรค์
5. หาข้อมูลเกี่ยวกับการข้อมผ้า

6. วาดภาพต้นแบบงาน เกิดรูปร่าง รูปทรง สีเส้นของดอกไม้จากจินตนาการ
7. วางแผนการทำงานลงบนสมุดบันทึก พร้อมทั้งบันทึกปัญหาและวิธีการแก้ไข
8. เลือkf้าแล้วย้อมf้า บันทึกกระบวนการย้อมทั้งการเขียนและการถ่ายภาพ
9. เย็บปักด้วยมือและจักรเย็บf้า
10. พิจารณาผลงาน ปรับปรุงแก้ไข เย็บปักเพิ่มเติมในบางส่วน
11. นำเสนอต่อคณะกรรมการ สรุประมวลผลการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบ

เอกสารวิทยานิพนธ์

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลของดอกไม้ทั้งเรื่องความงามของรูปร่างรูปทรง สีเส้น รวมไปถึงความหมายเชิงปรัชญาของดอกไม้
2. ศึกษาผลงานศิลปินที่ใช้วัสดุของf้าในการสร้างสรรค์ผลงาน
3. ศึกษาวิธีการเย็บ การย้อม รวบรวมเป็นข้อมูลเอกสารและภาพถ่าย
4. ทำภาพร่างต้นแบบของดอกไม้ ลักษณะการดุม การบาน การงอกงาม การร่วงโรย รวมถึงสีเส้นของดอกไม้ในแต่ละฤดูกาล
5. วางแผนการทำงาน ปัญหาและการแก้ไขลงบนสมุดบันทึก

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลของต้นไม้ออกไม้ที่ปลูกขึ้นเอง จากที่บ้านและหอพัก
2. แหล่งข้อมูลทั้งรูปภาพ และเอกสารจากห้องสมุดศิลปากร ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. แหล่งข้อมูลของศิลปินงานf้าจาก อินเทอร์เน็ต
4. แหล่งข้อมูลด้านวัสดุ จากตำเพ็ญ พาหุรัด และแม่ค้าขายf้าที่กาดหลวงเชียงใหม่

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

วัสดุและอุปกรณ์

1. จักรเย็บf้าไฟฟ้า
2. อุปกรณ์ การเย็บf้า ด้าย กรรไกร ใยโพลีเอสเตอร์
3. อุปกรณ์การปักf้า ไหมพรม เข็ม ด้ายปัก
4. สีย้อมf้าและอุปกรณ์การย้อม, น้ำยาฟอกf้าขาว

5. สีน้ำ เพื่อเพิ่มเติมผลงานในบางส่วน
6. กล้องถ่ายภาพ เพื่อบันทึกกระบวนการทำงาน และเก็บบันทึกรูปภาพของดอกไม้ที่ประทับใจ
7. คอมพิวเตอร์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเอกสาร และรูปภาพ
8. สมุดบันทึก เพื่อร่างต้นแบบของดอกไม้ จากจินตนาการนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานจริง รวมถึงการวางแผนการทำงาน และบันทึกปัญหาในระหว่างกระบวนการทำ

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

ที่มาของแนวความคิด

ผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ “จินตภาพความงามจากพืชพรรณ” นี้ มีกระบวนการสร้างสรรค์ จากการเย็บผ้าเป็นส่วนประกอบหลัก และผสมผสานกับเทคนิคงานฝีมืออีกมากมาย ประกอบกลายเป็นผลงานในรูปแบบศิลปะ การเย็บผ้ากับเด็กผู้หญิงเป็นสิ่งที่คู่กัน จากความคุ้นเคยในวัยเด็กที่คลุกคลีกับผลงานประดิษฐ์วัสดุของคุณแม่ ทั้งการเย็บของตกแต่งบ้าน ผ้าม่าน ผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมเตียง ทำให้บรรยากาศภายในบ้านมีความอบอุ่นและน่าอยู่น่าอาศัย ตลอดจนงานฝีมืออื่นๆ ที่คุณแม่ของข้าพเจ้าสร้างสรรค์ขึ้นมาเองเพื่อเป็นการประหยัดรายจ่าย แทนการซื้อในห้างสรรพสินค้าที่มีราคาแพง เกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ ที่มีความสวยงามและเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง การเลือกใช้วัสดุผ้าและชิ้นชอบเทคนิคในงานผ้า เป็นเหตุผลหลักในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์นี้ขึ้น รวมไปถึงแรงบันดาลใจจากความประทับใจรูปร่างของดอกไม้ใบไม้ของธรรมชาติ ก่อเกิดเป็นผลงานที่ผสมผสานระหว่างวัสดุที่เป็นผ้า กับเทคนิคในงานฝีมือและความงามของพืชพรรณในธรรมชาติ นำมาปรับและพัฒนาสร้างสรรค์ เป็นผลงานศิลปกรรมในที่สุด

ความงามของดอกไม้

ความงามของดอกไม้ นั้น เหลือที่จะมีสิ่งใดในโลกมาเปรียบเทียบกับ งามทั้งรูปทรง งามทั้งสีกลิ่น และถ้าความหอมเป็นความงามอย่างหนึ่งที่ประทับใจได้ด้วยจมูก ดอกไม้ก็งามทางกลิ่นด้วย ดอกไม้ดึงดูดทั้งคนและสัตว์ด้วยสีกลิ่นของกลีบเป็นอันดับแรก สีของดอกไม้ดึงดูดสิ่งให้ไปหามันเพื่อประโยชน์ในทางผสมพันธุ์ ส่วนคนนั้น สีกลิ่นของดอกไม้ดึงดูดให้คนเข้าไปใกล้เพื่อชม เพื่อรัก และเพื่อทะนุถนอม และในที่สุดแล้วเพื่อความเบิกบานสราญใจ ดอกไม้ที่มีสีฉูดฉาดและปราศจากกลิ่นมักจะมียุงใหญ่ เพื่อล่อให้แมลงเห็นแต่ไกล เช่น ดอกชบา ดอกบานบุรี ดอกผักบุ้ง และกลีบใหญ่นั้นก็ทำหน้าที่เสมือนลานบินที่แมลงจะร่อนลงมาเกาะได้ง่ายๆ ส่วนดอกไม้ที่ล่อแมลงด้วยกลิ่นมักเป็นดอกไม้ที่มีขนาดเล็กและสีกลิ่นไม่ฉูดฉาด เช่น ดอกพิกุล ดอกมะลิ ดอกจำปีแขก ดอกชำมะนาด ดอกไม้เหล่านี้กลีบเล็กเรียวยาว แมลงใช้กลีบเป็นลานบินไม่ได้ ดอกไม้ที่มีทั้งกลิ่นและกลีบใหญ่ หรือทรงดอกใหญ่ เช่น ดอกบัว ดอกกุหลาบ ก็ยังมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการล่อให้แมลงให้มาเคล้า และถ้าลักษณะของดอกไม้เอื้ออำนวยแก่การผสมพันธุ์

การผสมพันธุ์ก็จะขึ้นไปโดยสะดวกขึ้น¹

สิ่งที่มหัศจรรย์ที่สุดในดอกไม้ก็คือสีของมัน ดอกไม้เกือบจะมีสีทุกอย่างที่มีอยู่ในโลก ยกเว้นแต่สีดำ ซึ่งความจริงก็ไม่ใช่สี สีของดอกไม้มีมาตั้งแต่ชาวบริสุทธีจนกระทั่งสีม่วงแก่และสีแดงคล้ำจนเกือบดำ ดอกไม้สีน้ำเงินเท่านั้นที่จะดูมีน้อย หายาก เท่าที่เห็นก็จะมีดอกอัญชันที่มีแต่สีน้ำเงิน แต่แม้กระนั้นก็ยังน้ำเงินไม่เท่าสีของท้องฟ้าในวันปราศจากเมฆหมอก หรือสีน้ำเงินแท้ในสายรุ้ง นอกจากจะมีสีแดงในดอกเดี๋ยวลแล้ว ดอกไม้หลายชนิดมีหลายสีในดอกเดียว บางทีก็เป็นลาย และบางทีก็เป็นกระสวนชวนพิศให้มีลักษณะเหมือนสิ่งโน้นสิ่งนี้ เช่น ดอกแพนซี ซึ่งเป็นดอกไม้เมืองหนาวแต่มีปลูกบ้างทางเมืองเหนือ เช่น บนพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ดอกแพนซีทั้งดอกมีลักษณะเหมือนหน้าแมว การที่เราเห็นดอกไม้เป็นสีต่างๆ มีหลักการแยกย่อยเหมือนกัน การที่ดอกไม้ดอกหนึ่งจะมีสีใด ก็เป็นเพราะดอกไม้นั้นมีเกล็ดบางอย่างแทรกอยู่ในเนื้อเยื่อของกลีบ และเกล็ดนั้นสะท้อนแสงสีนั้นมาเข้านัยน์ตาเรา เช่น ดอกบานบุรี มีเกล็ดเหลืองแทรกอยู่ในเนื้อเยื่อของกลีบ เมื่อแสงอาทิตย์ส่องมาโดน เกล็ดเหลืองก็สะท้อนแสงสีเหลืองออกมาเข้านัยน์ตาเรา จึงเห็นดอกบานบุรีเป็นสีเหลือง ส่วนแสงสีอื่นๆก็ถูกดอกบานบุรีดูดซับไว้หมด²

ภาพที่ 1 แสดงรายละเอียดและความงามของดอกแพนซี

ที่มา: Jill Mitchell, **Blue Pansy**, accessed November 28, 2015, available <https://www.pinterest.com/pin/359936195199039894/>

¹หม่อมหลวงคุ้ย ชุมสาย, *อยู่อย่างรักธรรมชาติ* (กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2521), 149.

²เรื่องเดียวกัน, 150.

ศิลปะเป็นภาษาแห่งความงาม

แม้ว่าศิลปะจะขยายตัว เติบโต เปลี่ยนแปลงไปจากขนบการสร้างสรรค์แบบเดิมๆ ไป เช่นไร “แก่นแท้” ของศิลปะก็คือ “ความงาม” คู่เคียงกับ “ความไพเราะ” ในจิตศิลป์ ถึงแม้ศิลปินร่วมสมัยในปัจจุบันบางกลุ่ม ละเว้นที่จะกล่าวถึงเรื่องราวของความงาม ที่เขาเชื่อว่ามีอยู่ทั่วไปจนเป็นปกติธรรมดาอยู่แล้ว หรือบางกลุ่มอาจจะเชื่อว่า “สาระ” ของศิลปะไม่ใช่ความงามอีกต่อไปแล้ว หรือถึงขั้นที่มีศิลปินบางกลุ่มออกมาประกาศต่อต้านความงามโดยตรง ก็มีปรากฏให้เห็นมาแล้วไม่น้อย แต่ถ้าเรายังมีความเชื่อมั่นแบบดั้งเดิมว่า “ความงาม” ยังคงเป็น “แก่นแท้” หรือ “สารัตถะ” แห่งศิลปะอยู่แล้ว และมองจากมุมมองนี้ออกไป ก็จะพบว่ามาตรฐานของความงามในยุคนี้ หรือของศิลปินแต่ละกลุ่มเปลี่ยน ไป เจตนาที่ประกาศต่อต้านสุนทรียภาพ “แบบเก่า” ก็เพื่อสร้างสุนทรียภาพ “แบบใหม่” ขึ้นมาแทน หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสุนทรียภาพเฉพาะกลุ่ม หรือเฉพาะบุคคลในแบบปัจเจกนิยมก็ย่อมไม่ผิด เพราะเมื่อพิจารณาย้อนกลับไปในอดีต “มาตรฐานของความงาม” เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทุกยุคทุกสมัย ดังนั้นที่เห็นแล้วก็คือ “สถานที่” ประเทศแต่ละประเทศในแต่ละสมัย ล้วนมีมาตรฐานของความงามที่แตกต่างกัน อาจจะกล่าวสรุปได้ว่า มาตรฐานของความงามนั้นขึ้นอยู่กับ “กาลและเทศะ” นั่นคือ เวลาและสถานที่ อันที่จริงมาตรฐานความงามที่เป็น “สากล” คงอยู่ในทุกยุคทุกสมัยทุกแห่งหน เป็นที่ยอมรับและยกย่องในความงามที่เป็น “อมตะ” อยู่เหนือกาลเวลา และสถานที่ของศิลปกรรมจำนวนมาก ก็ปรากฏให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แจ้งอยู่มากมายในพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ทั่วโลก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความงามหลายลักษณะและหลายระดับ

ความงามเป็นนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ และเป็น “อวัชย” อย่างยิ่งของบุคคลแต่ละคน ที่ไม่ได้ใช้เพียง “ตา” และ “จิตใจ” สัมผัส ไม่มีเครื่องมือใดๆ ที่วัด “เชิงปริมาณ” ว่าขนาด สัดส่วน น้ำหนักเท่าใดถึงจะงามเป็นมาตรฐานได้ โฮเมอร์ (Homer, ก.ศ. 400-300) ปราชญ์ชาวกรีกโบราณกล่าวไว้ว่า “ความงาม คือความมหัศจรรย์ อาจเป็นเพราะว่าความงามเป็นความรู้สึกเฉพาะตัว อันลึกซึ้งภายในจิตใจ ที่อธิบายให้คนอื่นเข้าใจได้ยากยิ่ง” ศาสตราจารย์ชูลด์ นิมเสมอ กล่าวถึงปัญหาการเข้าถึงความงามของธรรมชาติ ซึ่งเป็นการซึมซับ และฝึกฝนทักษะของการรับรู้ความงามในธรรมชาติ อันเป็นพื้นฐานไปสู่การเข้าถึงความงามทางศิลปะต่อไปไว้ว่า “เมื่อพูดถึงสุนทรียะในธรรมชาติ โบไม่เพียงโบเดียวที่ร่วงลงสู่ผิวน้ำ ด้วยรูปร่าง ด้วยความสงบของสภาพแวดล้อม อาจให้ความพอใจยินดีแก่เราจนถึงขนาดลืมตัวได้ด้วยอำนาจของสุนทรียะ ถ้าเราไม่ไปคิดเสียก่อนว่า นี่โบอะไรหนอ นกคงไปเกาะกระมังถึงร่วงลงมา นี่คงใกล้หน้าหนาวแล้ว” ศาสตราจารย์ชูลด์ ได้บอกไว้ชัดเจนว่าเมื่อมีสมาธิ เปิดใจรับรู้ความรู้สึกจากพลังแห่งความงามของธรรมชาติโดยไม่ไขว่ไขว

ไปสนใจในเรื่องความรู้สึก หรือ “เหตุผลข้อเท็จจริง” อันเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงความงามเสียก่อน เขาผู้นั้นก็จะได้รับรสแห่งสุนทรียะได้อย่างลึกซึ้ง³

ความสามารถในการเข้าถึงคุณค่าของความงาม ต้องมาจากการศึกษา อบรม ฝึกฝน และสั่งสมประสบการณ์จากธรรมชาติ จากสิ่งแวดล้อมทั้งดงาม และจากผลงานศิลปะตั้งแต่ยังเป็นเด็กๆ จนกลายเป็นอุปนิสัย และเกิดเป็น “รสนิยม” ส่วนคนชั้น มีจิตใจอ่อนไหวต่อความงามได้ในที่สุด แต่เมื่อกล่าวถึงความงามในศิลปะแล้ว เราต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างในเบื้องต้นนี้ก่อนว่า “ความงาม” ไม่ใช่ “ความสวย” ในสามัญวัตถุทั่วไป ของผีเสื้อ ดอกไม้ ใบไม้ น้ำตก ทะเล หญิงสาว ที่เป็นความสวยงามทางวัตถุที่เป็นไปเองตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ คนทุกคนมีความปรารถนาพึงพอใจ และยินดีที่จะได้เห็น ได้สัมผัส และอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สวยงามเหล่านี้ แต่ความงามทางศิลปะมิใช่เป็นเพียงความงามของรูปลักษณะภายนอกตามที่ตามองเห็นเท่านั้น แต่รวมไปถึง “แก่นแท้” ภายในที่สัมผัสได้ด้วยจิตใจและปัญญา ในแวดวงของศิลปะจึงมักจะใช้ศัพท์เฉพาะว่า “สุนทรียะ” หรือ “สุนทรียภาพ”

สุนทรียภาพ (Aesthetics) เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นโดย อเล็กซานเดอร์ โบมการ์เดิน (Alexander Baumgarten, ค.ศ. 1718-1762) จากรากศัพท์ภาษากรีก Aesthetics ซึ่งแปลว่าความรู้สึก จากประสาทสัมผัส (Sense perception) ความงามทางศิลปะเป็น “ศาสตร์” สำคัญ มีความลึกซึ้งถึงขนาดที่เป็น “ศาสตร์” ในระดับปรัชญา และเป็นวิชาที่บังคับให้นักศึกษาศิลปะทุกคนต้องเรียน นั่นคือวิชา “สุนทรียศาสตร์” (Aesthetics) ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี กล่าวถึงประเด็นสุนทรียภาพไว้ว่า “แท้จริงความรู้สึกสะท้อนใจที่เกิดขึ้นในจิตใจของเรา อันเนื่องมาจากสุนทรียภาพที่มีอยู่ในสิ่งนั้น ไม่ใช่เป็นเพราะความงามหรือความประณีตบรรจงที่มีเท่านั้นโดยลำพัง เพราะศิลปกรรมที่เป็นเลิศ ซึ่งนอกจากมีองค์ประกอบและวิธีทำที่สมบูรณ์แล้ว ยังต้องมีการแสดงความคิดสูง อันได้แก่ความคิดที่ขจรจิตใจของผู้พินิจดู หรือผู้อ่าน ผู้ฟังศิลปกรรมนั้นลอยสูงด้วย ด้วยเหตุผลอย่างนี้จึงยกเอาพระพุทธรูป หรือเทวรูปของกรีก ขึ้นมาเป็นอุทาหรณ์ เพื่อให้เห็นตัวอย่างของศิลปะอันสูงบริสุทธิ์”

จากคำกล่าวเพียงสั้นๆ ของ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี นี้ ก็บอกถึงความหมายของสุนทรียภาพไว้กระจ่างแจ้ง นั่นคือความงามในศิลปกรรมมิใช่เป็นเพียงรูปทรงที่สวยงาม องค์ประกอบ

³อิทธิพล ตั้งโฉลก, แนวทางการสอนและสร้างสรรค์กิจกรรมขั้นสูง (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด, 2550), 80-89.

ที่ลงตัว และเทคนิคฝีมือที่สมบูรณ์แบบเท่านั้น แต่เนื้อหาสำคัญคือ ทักษะคติและเจตนาของศิลปินผู้สร้าง ที่ปรารถนาให้เกิดผลลัพธ์ที่ดึงดูดใจและปัญญาของผู้ดูอีกด้วย⁴

ศิลปะเป็นภาษาแห่งอารมณ์ความรู้สึก

ในเรื่องของความงามนั้น กินความหมายครอบคลุมทั้งการแสดงออกถึง “ความรู้สึกและสะท้อนใจ” และ “ความคิดสูงที่ยกระดับจิตใจของผู้ดู” ตามคำกล่าวของ ศาสตราจารย์ศิลป์ ซึ่งอาจจะกล่าวในอีกนัยหนึ่งว่า สุนทรียภาพนั้นต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนพร้อมทั้งความงาม อารมณ์ความรู้สึก และเนื้อหาที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดึงดูดใจ นี่ย่อมเป็นการสรุปย่ออีกครั้งว่า ศิลปะที่ดีนั้นต้องมีคุณค่าสูงพร้อมทั้งความงาม อารมณ์ความรู้สึก และเรื่องราวความหมายดีงาม

ศิลปะที่เป็นภาษาแห่งการแสดงออกของอารมณ์นี้ ได้พัฒนาไปจนถึงจุดสูงสุดในแนวจิตรกรรมนามธรรมแห่งลัทธิแอบสแตรกต์โดยการตัดทิ้งเรื่องราว ความหมายที่สะท้อนความเป็นจริงของสังคมแบบศิลปะเอ็กเพรสชันนิสต์ออกไป พัฒนาเทคนิคจิตรกรรมใหม่ที่ไม่เคยมีการใช้มาก่อนในโลกแห่งจิตรกรรม และเป็นเทคนิคที่ตอบสนองต่อการแสดงออกได้อย่างสิ้นไหล รวดเร็วฉับพลัน และรุนแรง ประสานกับการขยายขนาดของจิตรกรรมให้ใหญ่โตขึ้นอย่างมากมาย ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้การแสดงออกของอารมณ์รุนแรง และตรงออกมาจากจิตใจที่ลึกซึ้งได้อย่างอัตโนมัติ ซึ่งในประเด็นนี้เป็นการสืบสานอิทธิพลของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud, ค.ศ. 1856-1939) ต่อเนื่องมาจากศิลปะลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) เทคนิคต่างๆ ทั้งการหยอด หยด เท สาดสี ลงบนพื้นผ้าใบโดยตรง เป็นกระบวนการที่ต้องกระทำไปด้วยความรวดเร็วฉับพลัน จนไม่เปิดโอกาสให้ใช้สมองและความคิดเชิงเหตุผล แต่ศิลปินต้องใช้ใจและอารมณ์ความรู้สึก อันเป็นปัญญาญาณ (Intuition) ตอบโต้กับปรากฏการณ์ทางเทคนิคที่กำลังเกิดขึ้นอย่าง “อัตโนมัติ” จากจิตไร้สำนึก การแสดงออกถึงสัมฤทธิ์ผลได้อย่างสูงสุด⁵

ศิลปะนามธรรม - นามธรรมในศิลปะ

ศิลปะนามธรรมเกิดจากเหตุและปัจจัยหลายประการ ทั้งจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์ การได้รับอิทธิพลจากภาพพิมพ์ญี่ปุ่น และศิลปะอารยะของชาวแอฟริกัน รวมทั้ง

⁴ อิทธิพล ตั้งโฉลก, แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด, 2550), 89.

⁵ เรื่องเดียวกัน, 92-99.

คีตศิลป์ ทำให้ปรัชญา ความเชื่อ และวิถีคิดของศิลปินเปลี่ยนไปจากการแสดงออกถึงความเป็นจริงทาง “ภาวะวิสัย” (Objective Reality) โดยการจำลองธรรมชาติแบบเหมือนจริง มาเป็นการแสดงออกถึงความเป็นจริงทาง “อัตวิสัย” (Subjective Reality) โดยการคัดแปลงรูปทรงในธรรมชาติ ให้ผิดไปจากจริง จนในท้ายที่สุดได้กลายเป็น “ศิลปะนามธรรม” ที่ใช้ทัศนธาตุเป็นทั้ง “สื่อ” และ “เนื้อหา” ของการแสดงออกโดยตรงในยุคโมเดิร์นนิสม์ มีจุดเริ่มต้นจากศิลปินยุคโพสท์อิมเพรสชันนิสม์ 4 คน คือ วินเซนต์ แวน ก็อก (Vincent Van Gogh, ค.ศ.1853-1890) , ปอล เซซาน (Paul Cezanne, ค.ศ. 1839-1906), ปอล โกแกง (Paul Gauguin, ค.ศ. 1848-1903), และจอร์จ เฮอร์วาร์ด (Georges Seurat, ค.ศ. 1859-1891) ซึ่งแต่ละคนล้วนแล้วแต่ให้อิทธิพลอย่างรุนแรงและเด่นชัดต่อศิลปินในยุคต่อมา มา ส่งผลให้เกิดลัทธิศิลปะย่อยๆมากมาย ที่อยู่ภายใต้ร่มเงาของโมเดิร์นนิสม์

ลัทธิศิลปะย่อยเหล่านี้ถึงแม้จะมีรูปแบบ หลักการ ความเชื่อ และคุณค่าแตกต่างกัน แต่สิ่งที่มีร่วมกันคือ ทุกลัทธิล้วนแต่มุ่งคัดแปลงธรรมชาติเพื่อแสดงออกถึงความเป็นจริงภายในโดยใช้ทัศนธาตุ หรือภาษาแห่งทัศนศิลป์แสดงตัวเป็น “สื่อ” หรือ “สัญลักษณ์” หลักในการสื่อ “สาร” มากกว่าการใช้เรื่องราว หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ศิลปะตะวันตกในยุคนี้เริ่มเปลี่ยนไปโดยการแสดงออกด้วย “รูป” ที่พรรณนาบอกเล่าเรื่องราว และเพิ่มการแสดงออกด้วย “นาม” ที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกมากขึ้นๆ ตามลำดับความเพียรพยายามคิดค้น ทดลอง และ “คิดต่อ” ของศิลปินหัวก้าวหน้าแต่ละกลุ่มในยุคนั้น เช่น ศิลปินหนุ่มสาวหัวก้าวหน้าชาวเยอรมัน กลุ่ม “สะพาน” (The Bridge) ได้เห็นวิธทางสู่สภาวะนามธรรม โดยได้กล่าวไว้ว่า “เส้น สี ฝีแปรง พื้นผิว ขนาด และสัดส่วน เป็นภาษาที่เพียงพอแล้วที่จะแสดงออกถึงโลกอัตวิสัยแห่งนาม ตามความจำเป็นของจิตวิญญาณ” หรือกลุ่มศิลปินคิวบิสต์ (Cubist) ที่แต่ละคนต่างมีแนวทางการทำงานของตนเอง แต่จุดมุ่งหมายร่วมกันคือ การค้นคว้าสู่สภาวะนามธรรมทั้งสิ้น และได้กล่าวไว้ว่า “คิวบิสต์มิใช่กระเจกเงาสะท้อน ”ธรรมชาติ” แต่เป็นการสร้างสรรค์รูปทรงใหม่ทั้งหมด สมบูรณ์ด้วยแสงจากภายในของมันเอง มิได้ส่องจากภายนอกแต่กำเนิดจากเซลล์ภายในของแก่นสารที่ตกผลึกแล้ว หรือ ฮวน กริส (Juan Gris, ค.ศ. 1887-1927) ผู้ที่คิดทฤษฎีคิวบิสต์แบบสังเคราะห์ (Synthetic Cubism) ได้กล่าวไว้ว่า “จิตรกรรมของเราก็เหมือนกับผ้าผืนหนึ่ง ที่ถูกถักทอขึ้นมาจากเส้นด้ายสองชุด ด้ายชุดที่หนึ่งเป็นเส้นด้ายด้านตั้งแห่งสุนทรียภาพที่แทนรูปวัตถุด้วยเส้นด้ายด้านขวาง ชุดที่สองเป็นเส้นด้ายของวิธีการ โครงสร้าง หรือเส้นด้ายแห่งนามธรรมที่สอดสานและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ถ้าขาดด้ายชุดใดชุดหนึ่งผ้าผืนนี้ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้” ตัวอย่างทั้งหลายที่กล่าวถึงนี้ แสดงให้เห็นว่าศิลปินเหล่านี้ได้เกิดสำนึกแล้วว่า ภาษาเฉพาะของทัศนศิลป์นี้เป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงออก แต่ศิลปินเหล่านี้ยังไม่อาจตัดทิ้งตัว “วัตถุ” ที่บอกเล่าเรื่องได้ทั้งหมด

เพื่อความเข้าใจในศิลปนามธรรม ให้กระจ่างชัดขึ้นจึงเปรียบเทียบกับศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่แยกแยะระหว่าง “รูป” หรือ “รูปธรรม” กับ “นาม” กับ “นามธรรม”

“รูป” คือ ร่างกายอันเป็นส่วนที่มองเห็นได้

“นาม” คือ ส่วนของจิตใจ และสภาวะอารมณ์ความรู้สึกที่มองไม่เห็น

ในทางศิลปะ “รูปธรรม” ก็คือศิลปะที่อาศัย “รูป” ของวัตถุที่เหมือนจริง บอกเล่าเรื่องราวและความหมาย ส่วนศิลปนามธรรม คือศิลปะที่อาศัยทัศนธาตุในการสื่อถึงสภาวะจิตใจและอารมณ์ความรู้สึกโดยตรง⁶

อิทธิพลที่ได้รับในการสร้างสรรค์ผลงาน

ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นนี้เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีทั้งการข้อม การเย็บ การปักบนวัสดุผ้า ผสมผสานกับอารมณ์ความรู้สึกที่มีความประทับใจในความงามของพืชพรรณในธรรมชาติ เพื่อสื่อถึงสุนทรียภาพ โดยได้รับอิทธิพลดังนี้

1. อิทธิพลจากพืชพรรณในธรรมชาติ

ธรรมชาติสร้างสรรค์ผลงานความงามไว้ให้โลกไว้อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นต้นพืชเล็กๆ ไม้ดอกไม้ประดับอีกนานาชนิด และเมื่อเราพิจารณาพรรณไม้เหล่านี้อย่างใกล้ชิด จะเห็นถึงความงามที่มีรายละเอียดซับซ้อน มีโครงสร้างรูปร่างของใบที่แปลกและแตกต่างกันในแต่ละสายพันธุ์ มีกลีบของดอกซึ่งมีผิวสัมผัสที่บอบบางและนุ่มนวลชวนให้หลงใหล หรือมีเปลือกของต้นไม้แห้งที่มีลักษณะพื้นผิวขรุขระ สิ่งเหล่านี้เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้ว ทำให้เกิดเป็นจินตนาการก่อเกิดความประทับใจ และเป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานศิลปกรรม

⁶ อิทธิพล ตั้งโฉลก, แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง (กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด, 2550), 51-61.

ภาพที่ 2 แสดงรายละเอียดของดอกไม้ในระยะใกล้

ที่มา: Shihya Kowatari, **Beautiful Photography**, accessed November 28, 2015, available <https://www.pinterest.com/pin/359936195199031735/>

2. อิทธิพลจากศิลปิน

2.1 Emma Lindstrom ศิลปินแนวนามธรรม (Abstract) เอมมาเป็นศิลปินสาวจากสวีเดน จบการศึกษาทางด้านศิลปะจาก Falkenbergs konstskola (Falkenberg art school) ในระหว่างช่วงปี 2011-2013 ผลงานของเธอเป็นงานจิตรกรรมแนวนามธรรม (Abstract) โดยใช้เทคนิคสีน้ำมันผสมกับมีเดีย (ส่วนผสมที่สร้างเทคนิคให้สีน้ำมัน) เพื่อเพิ่มลูกเล่นให้กับงาน ผลงานของเธอแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่สามารถจับต้องด้วยเหตุและผล แสดงออกจากภายในตัวตนจากกระบวนการทำงานของเธอ โดยตั้งใจปล่อยให้สีไปในทิศทางอย่างอิสระ แล้วค่อยจัดการกับความบังเอิญเหล่านั้นในบางจุด เพื่อขยับเน้น ให้งานมีความน่าสนใจและเป็นไปตามที่เธอต้องการ

ข้าพเจ้าได้นำกระบวนการคิดเหล่านี้ มาประยุกต์ใช้กับงาน โดยข้าพเจ้าได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกความงามจากธรรมชาติ ออกมาในรูปแบบศิลปะนามธรรม และในกระบวนการทำก็ปล่อยให้สีของการย้อมไหลไปในทิศทางที่อิสระ และจัดการเพิ่มเติมด้วยการปักผ้าซ้อนเข้าไปในบางส่วน

ภาพที่ 3 ภาพกระบวนการทำงานของ Emma Lindstrom

ที่มา: Sara Barnea, **Interview: Ethereal Marbled**, accessed November 28, 2015, available <http://www.mymodernmet.com/profiles/blogs/emma-lindstrom-interview>

2.2 ศิลปินงานผ้า Nicle Ladrak นิโคลเริ่มต้นและชอบงานเย็บผ้ามาตั้งแต่เด็ก โดยได้รับอิทธิพลมาจากแม่ของเธอที่ทำงานเกี่ยวกับพรหมและการซ่อมผ้า ทำให้เธอชอบงานที่เกี่ยวกับสีสันของผ้า นิโคลจบการศึกษาจากสถาบันศิลปะในอัมสเตอร์ดัม ในปี ค.ศ. 1984 จากนั้นได้เป็นอาจารย์สอนเกี่ยวกับผ้าและสิ่งทอในสถาบันที่จบมา และในเวลาต่อมาปี ค.ศ. 1995 ก็ลาออกมาเพื่อเป็นศิลปินงานผ้าเต็มเวลา ผลงานของนิโคลมีความโดดเด่นและน่าสนใจ ที่วิธีการเลือกใช้ผ้าโปร่ง ผ้าตาข่ายมาวางทับซ้อนแล้วเย็บ เหมือนการสร้างผลงานศิลปะโดยการใช้สีของผ้าค่อยๆ ซ้อนทับกันเพื่อให้เกิดระยะและมิติ เกิดเป็นบรรยากาศภายในภาพ มีความตื้นลึก โดยเน้นเย็บโครงสร้างในงานบางส่วน เมื่อมองในระยะไกลๆ คนมักไม่คิดว่าทำมาจากผ้า โดยผลงานส่วนใหญ่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากนิยายสารที่เกี่ยวกับการจัดบ้านและสวน หรือแม้แต่บรรยากาศห้องในบ้านของเธอเอง

ข้าพเจ้าสนใจในวิธีการวางทับซ้อนของผ้าโปร่ง หลายๆ สี หลายๆ ชั้น จึงนำมาทดลองใช้กับผลงานบางชิ้น เพื่อสร้างบรรยากาศให้กับชิ้นงาน รวมถึงเย็บฟริโมชั่น (การเย็บผ้าด้วยจักรโดยใช้ตีนผีอิสระ) ทับเข้าไปอีก เพื่อทำให้ชิ้นงานมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ภาพที่ 4 ภาพผลงานของ Nicole Ladrak

ที่มา: Sam [pseud.], **Nicole Ladrak: Paintings of fabric**, accessed November 28, 2015, available <http://www.textileartist.org/nicole-ladrak-paintings-of-fabric/>

2.3 ศิลปินงานปัก Meredith Woolnough เมริดิธ เป็นศิลปินที่ทำงานและอาศัยอยู่แถบชายฝั่งทะเลของนิวคาสเซิล ประเทศออสเตรเลีย ด้วยความที่เมริดิธมีความใกล้ชิดกับธรรมชาติในแถบนั้น จึงเป็นแรงบันดาลใจให้เธอสร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยมีที่มา มาจากความประทับใจในความงดงามและความเปราะบางของพืชพรรณใต้ท้องทะเล เธอได้สร้างผลงานศิลปะผ่านเทคนิคการเย็บผ้า โดยใช้การฟริโมชั่นด้วยจักรเย็บผ้า ใช้ฝีเข็มในการเย็บเพื่อให้เกิดเป็นลวดลายจากฝีเข็มที่สวยงาม งานของเมริดิธจึงมีความซับซ้อนในวิธีการเย็บและซับซ้อนในเรื่องขององค์ประกอบ จึงกลายเป็นเทคนิคเฉพาะตัว ที่มีความน่าสนใจแปลกใหม่และไม่ซ้ำใคร

ข้าพเจ้ามีความสนใจในเทคนิคฟรีโมชั่น เป็นวิธีการเย็บโดยใช้สะดึง ช่วยไม่ให้ผ้าย่น แล้วเย็บด้วยจักรเย็บผ้า เป็นวิธีการเย็บที่เร็วและกลายเป็นลวดลายที่เราสร้างสรรค์ขึ้นมาเอง ด้วยวิธีการที่น่าสนใจนี้ จึงได้ทดลองนำเทคนิคฟรีโมชั่นมาใช้ในผลงานของข้าพเจ้าด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 5 ภาพผลงานของ Meredith Woolnoug

ที่มา: Meredith Woolnoug, **Embroidery**, accessed November 28, 2015, available <http://www.meredithwoolnough.com/>

3. อิทธิพลจากงานฝีมือ

ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าทั้งหมดนี้ นอกจากจะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุของผ้าเป็นหลักแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากเทคนิคต่างๆของการเย็บผ้า เพื่อให้งานแต่ละชิ้นมีความพิเศษและน่าสนใจแตกต่างกัน โดยมีเทคนิคหลักๆ ที่ใช้ดังต่อไปนี้

3.1 การย้อมผ้า ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าย้อมผ้าโดยประยุกต์เทคนิคการย้อมซึ่งมีวิธีการที่เรียกว่ามัดย้อม เพื่อให้เกิดสีสันและลวดลายของผ้าขึ้นมาใหม่ ซึ่งวิธีการมัดย้อมมีวิธีการและประวัติความเป็นมาดังนี้

3.1.1 ความหมายของมัดย้อม มัดย้อม (Tie Dye) มีความหมายตรงตามตัวอักษร คือนำผ้ามามัดด้วยวัสดุต่างๆแล้วนำไปย้อมสี โดยใช้วิธีการกันสีด้วยวัสดุบางอย่าง เช่น ยางรัด เชือก หมุดปักผ้า ตัวหนีบกระดาษ หรือการเย็บ ซึ่งช่วยกันไม่ให้สีแทรกซึมลงไป การออกแบบการกันสี ขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ นอกจากนั้นการออกแบบขึ้นอยู่กับปริมาณสีย้อมและการแทรกซึมของสีในผืนผ้าที่มัดด้วย⁷

ภาพที่ 6 วิธีการมัดย้อมและผลงานที่ได้จากเทคนิคนี้

ที่มา: Susan [pseud.], **Japanese Textiles**, accessed November 28, 2015, available <https://www.pinterest.com/pin/359936195199032901/>

⁷ เสวานิตย์ กาญจนรัตน์, **มัดย้อมTie-Dye** (กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2557), 15.

ภาพที่ 7 แสดงวิธีการทำมัดย้อม

ที่มา: Lindsey Colvin, **Tutorial for the dyed sheets**, accessed November 28, 2015, available [http:// www.pinterest.com/pin/128985976803133908/](http://www.pinterest.com/pin/128985976803133908/)

3.1.2 ประวัติการทำมัดย้อม จารีตนิยมในกระบวนการกันสีย้อม รวมทั้งการมัด การทำปม การผูก หรือการเย็บปักบนผืนผ้าก่อนนำไปจุ่มสีย้อม เป็นปัญญาที่คิดที่คนเอเชีย ตะวันออกริเริ่ม แม้จะมีการตีความที่ขัดแย้งกันอยู่ แต่การสืบค้นต้นกำเนิดแท้จริงของการมัดย้อม ไม่ใช่สิ่งสำคัญ หลักฐานที่ค้นพบและเชื่อถือได้ คือข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ในระยะต้นของ กระบวนการทำมัดย้อมในอินเดีย จีน ญี่ปุ่น ชาว และบาห์ลี หลายภูมิภาคในแอฟริกา มีเทคนิคการ ย้อมสีเฉพาะซึ่งเห็นได้จากงานสิ่งทอที่มีการออกแบบลวดลายผิดแผกจากสิ่งทอในเอเชีย นอกจากนี้ ยังพบเศษผ้าโบราณในเปรู และพบการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำมัดย้อมจากเปรูไปยังเม็กซิโกและ ภูมิภาคตะวันตกเฉียงใต้ของทวีป ซึ่งยืนยันว่าการทำมัดย้อมเกิดขึ้น และแพร่กระจายเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะอารยธรรมตะวันออก ซึ่งนักมนุษยวิทยาพบต้นแบบการกันสีย้อมอย่างง่ายในวัฒนธรรม ดั้งเดิมแทบทุกวัฒนธรรม รูปแบบพื้นฐานของลายมัดย้อม เป็นการมัดรูปวงกลมเล็กๆ โดยเฉพาะ สิ่งทอจากอินเดีย ชูดาน บางพื้นที่ของแอฟริกา และโมร็อกโก ถ้าเป็นผ้าผืนใหญ่จะใช้วิธีการพับผ้า

แล้วผูก เป็นการพับผ้าจากจุดหนึ่งให้บรรจบกับอีกจุดหนึ่ง แล้วมัดให้แน่น เช่น การพับผ้าเป็นรูปวงกลม สีเหลี่ยม และเรขาคณิต⁸

ตารางที่ 1 ประวัติการทำมัดย้อม

ประเทศ	ชนิดของผ้า	เทคนิคการมัดย้อม	ผลิตภัณฑ์
ญี่ปุ่น	ผ้าฝ้าย ผ้าไหม	1. ใช้ตะขอเกี่ยวผ้าขึ้นมาแล้วมัด	1. ชุดกิโมโน
		2. พับและมัด	2. เสื้อคลุมยาว
		3. พันผ้ารอบไม้ยาว รูดผ้าให้ขุ่น	3. ผ้าคลุมไหล่
		4. เย็บเนา	4. แต่งแขนเสื้อนอก
		5. ลวดลายหลากหลาย	5. เสื้อผ้าในราชสำนัก
		6. ตกแต่งร่วมกับเทคนิคอื่น เช่น วาดลายดอกไม้	
		7. บุนวม เย็บปักถักร้อย	
		8. นิยมย้อมสีคราม	
อินเดีย	ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าใยสังเคราะห์	1. บีบและมัด	1. ผ้าคลุมไหล่
		2. พับและมัด	2. ผ้าโพกศีรษะ
		3. หีบผ้าขึ้นระหว่างตะปู/มัด	3. ผ้าสำหรับชุดวิวาห์
		4. ลายจุด ตกแต่งร่วมกับวิธีอื่น	4. กระโปรงบาน
		5. การระบายสี	
		6. วาดภาพประกอบตำนาน	
		7. ปักด้วยเลื่อมต่างๆ	
แอฟริกา	ผ้าทอจากใยปาล์ม ผ้าฝ้าย ผ้าไหม	1. พับผ้าแล้วเย็บ	1. เสื้อผ้า เสื้อเจ็ต
		2. การเย็บด้วยมือ	2. ผ้าคลุมโต๊ะ
		3. การเย็บด้วยเครื่องจักร	3. ประดิษฐ์วัสดุ

⁸ เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์, มัดย้อมTie-Dye (กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์, 2557), 17.

ตารางที่ 1 ประวัติการทำมัดย้อม (ต่อ)

ประเทศ	ชนิดของผ้า	เทคนิคการทำมัดย้อม	ผลิตภัณฑ์
แอฟริกา		4. ใช้ผ้าห่อหุ้มเมล็ดพืช / กรวด	
		5. ย้อมสีจากคราม	
		6. ย้อมสีจากเมล็ดกาแฟ / พืชชนิดอื่นๆ	
		7. ลวดลายเรขาคณิต	
อเมริกาและยุโรป	ผ้าฝ้าย	1. ห่อหุ้มเมล็ดพืช/ กรวด	1. เสื้อผ้า
		2. ย้อมสีจากคราม	2. ผ้าผ่าน
		3. ลายวงกลม	3. ปลอกหมอน
		4. ลายสี่เหลี่ยม	4. ผ้าปูโต๊ะ

ที่มา: เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์, มัดย้อมTie-Dye, (กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์2557), 24.

จากตารางสรุปได้ว่า การทำมัดย้อมแบ่งได้เป็น 5 วิธี ดังนี้

1. การมัดย้อมด้วยการมัด
2. การมัดย้อมด้วยการพับจีบ
3. การมัดย้อมด้วยการหนีบ
4. การมัดย้อมด้วยการเช็บเนา
5. การมัดย้อมด้วยวิธีการผสมผสาน

⁹ เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์, มัดย้อมTie-Dye (กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์,2557), 24.

บทที่ 3 กระบวนการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ กระบวนการทำงานเป็นหัวใจหลักที่สำคัญ การทำงานนี้มีการจัดการระบบของความคิด และวิธีการทำงาน โดยการวางแผนบนสมุดบันทึก เพื่อให้กระบวนการที่ซับซ้อนและมีเทคนิคที่หลากหลายเกิดความเข้าใจง่าย และสามารถจัดการใน ขั้นตอนของกระบวนการทำงานได้อย่างลงตัว ตลอดจนวางแผนบันทึกสิ่งที่พบเจอในระหว่าง ทำงาน ทั้งปัญหาอุปสรรค และวิธีการแก้ปัญหา ด้วยการถ่ายภาพและเขียนลงบนสมุดบันทึกไปด้วย จึงสามารถแบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การค้นคว้าหาข้อมูล

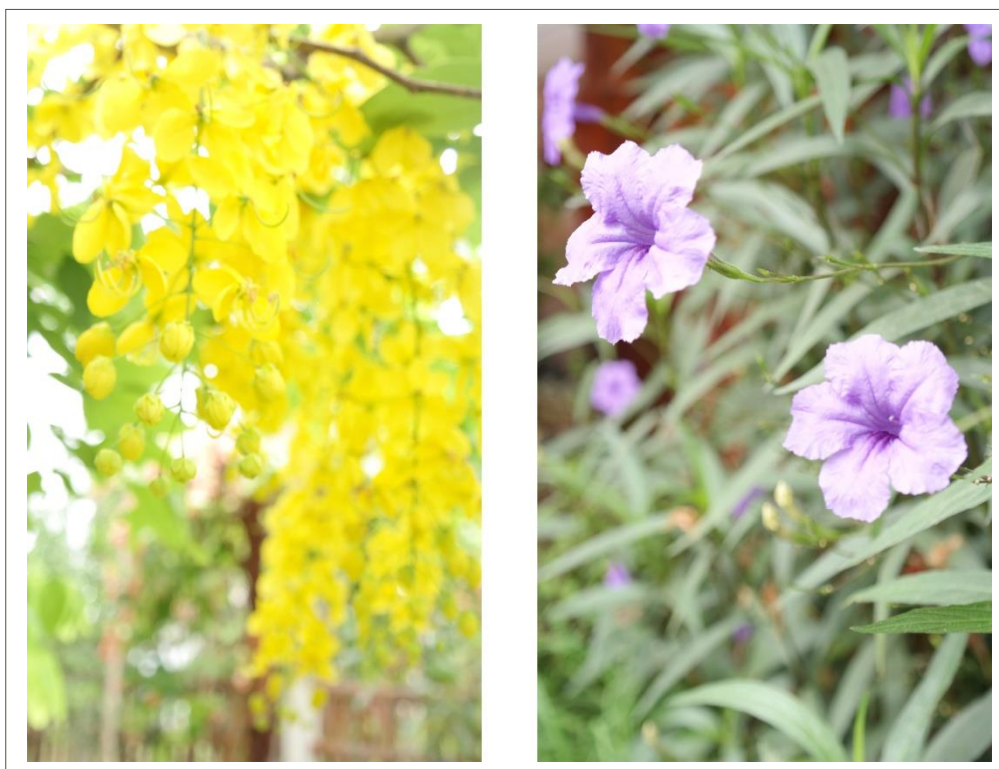
ในการค้นคว้าหาข้อมูลก่อนที่จะเริ่มกระบวนการทำงานนั้น แบ่งเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1.1 รวบรวมข้อมูลของดอกไม้ทั้งเรื่องความงามของรูปร่างรูปทรง สี สัน รวมไปถึง ความหมายเชิงปรัชญาของดอกไม้ จากหนังสือในห้องสมุด

1.2 ศึกษาความงามทางกายภาพของดอกไม้จริง ทั้งความบอบบางของกลีบ สี สันของ ดอกไม้แต่ละชนิด เส้นใยจากใบพืช ได้จากสวนสาธารณะ และจากต้นไม้ดอกไม้ที่ปลูกเองที่บ้าน แล้วบันทึกข้อมูลที่พบเจอลงบนสมุด พร้อมทั้งบันทึกเป็นภาพถ่ายหลายๆ มุมที่น่าสนใจ

1.3 ศึกษาผลงานศิลปินที่ใช้วัสดุของผ้าในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยดูจาก กระบวนการที่ศิลปินใช้ และวิธีการทำงานของศิลปิน เพื่อนำมาปรับใช้กับงานของตัวเอง

1.4 ศึกษาวิธีการเย็บ การย้อม รวบรวมเป็นข้อมูลเอกสารและภาพถ่าย ไม่ว่าจะเป็น เทคนิคที่เย็บด้วยจักรไฟฟ้า เย็บด้วยมือ หรือเทคนิคอื่นๆที่เกี่ยวกับงานฝีมือ เพื่อให้เข้าใจวิธีการ แล้ว นำมาประยุกต์ใช้กับผลงาน

ภาพที่ 8 ภาพของดอกไม้ปลูกเองที่บ้าน

ภาพที่ 9 การรวบรวมภาพดอกไม้จากหนังสือและภาพถ่ายเพื่อทำภาพร่าง

2. การสร้างภาพร่างผลงาน

ภาพร่าง (sketch) เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญ เพราะเป็นการถ่ายทอดความคิดจินตนาการ เป็นการช่วยลำดับความคิด ตั้งคำถาม แก้ปัญหาคร่าวๆ ก่อนที่จะเริ่มสร้างในผลงานจริง ในการสร้างภาพร่างของข้าพเจ้า จะเป็นการทดลองเทคนิคต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับวัสดุงานผ้า และเทคนิคการสร้างสรรคศิลปะอื่นๆ เพื่อวิเคราะห์และดึงรูปแบบ สี สันที่ปรากฏ อารมณ์ที่เกิดขึ้นในชิ้นงานที่ร่าง เพื่อนำไปต่อยอด ผสมผสานเทคนิคอื่น แล้วสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานจริง มีเทคนิคและกระบวนการดังต่อไปนี้

2.1 การร่างภาพด้วยเทคนิคสีน้ำ การทดลองร่างภาพด้วยเทคนิคสีน้ำ เป็นการถ่ายทอดจินตนาการอารมณ์ของสีในงาน เพื่อพัฒนาไปเป็นผลงานจริง

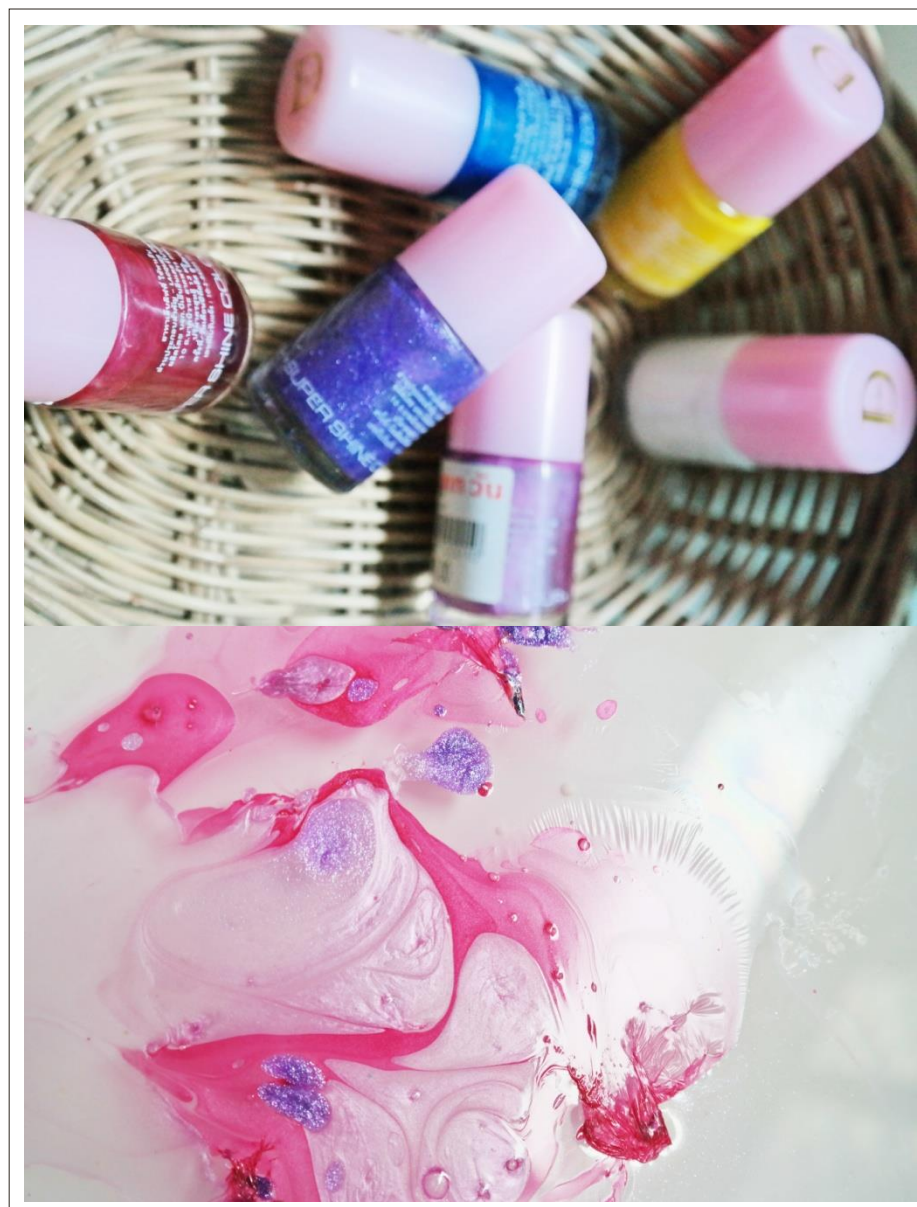

ภาพที่ 10 แสดงกระบวนการทำภาพร่างผลงานด้วยเทคนิคสีน้ำ

ภาพที่ 11 ภาพร่างผลงานจากเทคนิคสีน้ำ

2.2 เทคนิคพิมพ์ภาพด้วยน้ำยาทาเล็บ เทคนิคการพิมพ์ด้วยน้ำยาทาเล็บเป็นเทคนิคที่ไม่ยุ่งยาก เพียงแค่เทสีน้ำยาทาเล็บที่ต้องการบนผิวหน้า แล้วจุ่มด้วยกระดาษหรือเฟรมผ้าใบ ลวดลายของน้ำยาทาเล็บที่ผสมกลมกลืนกันก็จะเกาะอยู่บนผิวของผ้าใบ เกิดความงามของสีและเกิดรูปร่างของสีที่แปลกใหม่ แล้วนำเอาความชอบและประทับใจในส่วนนี้ไปพัฒนาไปใช้กับผลงานจริง

ภาพที่ 12 ภาพแสดงเทคนิคการพิมพ์ภาพด้วยน้ำยาทาเล็บ

ภาพที่ 13 ภาพแสดงภาพร่างด้วยเทคนิคการพิมพ์น้ำยาทาเล็บ

2.3 การพิมพ์ผ้าด้วยใบไม้ เป็นกิจกรรมที่ข้าพเจ้าให้หลานๆ ที่บ้าน ได้เรียนรู้ธรรมชาติ ผ่านงานศิลปะภาพพิมพ์ โดยให้เด็กๆ สำรวจธรรมชาติ สังเกตสี สันกลีบดอกไม้แต่ละชนิด รูปร่าง เส้นใยแต่ละใบ แล้วเก็บใบไม้ดอกไม้ที่ตัวเองชื่นชอบเพื่อเอามาสร้างผลงาน วิธีการคือผสมสีที่ชอบ ละเลงสีบนใบไม้ แล้วบีบบนผ้าหรือกระดาษ ลวดลายเส้นใยของพืชก็จะปรากฏเป็นผลงาน เป็นกิจกรรมที่เด็กๆ สนุกไปกับการสร้างสรรค์และได้เรียนรู้ธรรมชาติรอบตัวได้อีกด้วย ข้าพเจ้าจึงนำ ผลงานของเด็กๆ ที่ได้มาวิเคราะห์ และเห็นโครงสร้างของเส้นใยพืช จากการถ่ายภาพพิมพ์นี้ มาปรับใช้กับผลงานจริงด้วย

ภาพที่ 14 ภาพผลงานจากการพิมพ์ผ้าด้วยใบไม้ของเด็กๆ

ภาพที่ 15 ภาพแสดงกิจกรรมการพิมพ์ผ้าด้วยใบไม้ของเด็กๆ

3. การจัดการกับวัสดุ

ก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์งาน นอกจากจะต้องเตรียมอุปกรณ์การเย็บผ้าแล้ว การจัดการกับผ้าก็เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ ผ้าบางชนิดสามารถย้อมเพิ่มสีสันทันให้เกิดความน่าสนใจขึ้นมาได้อีก และผ้าตามตลาดทั่วไปมีลวดลายแพทเทิร์นที่ไม่ตรงกับความต้องการ จึงจัดการให้ตรงกับความต้องการได้ด้วยเทคนิคการย้อม กลายเป็นลวดลายผ้าและสีสันทันชิ้นใหม่ในแบบของข้าพเจ้าเอง ทั้งนี้ได้บันทึกผลของการย้อม ไปพร้อมกับการถ่ายภาพประกอบ การย้อมแบ่งเป็นสองประเภทคือ การย้อมด้วยสีสังเคราะห์กับการย้อมด้วยสีธรรมชาติที่เหมาะสมกับพื้นที่กว้างเพื่อศึกษาและการสำรวจพืชพรรณในธรรมชาติ โดยมีวิธีการและขั้นตอนการย้อมผ้างดังต่อไปนี้

3.1 การย้อมผ้าด้วยสีสังเคราะห์ การย้อมด้วยสีสังเคราะห์ซึ่งเหมาะกับพื้นที่น้อยและมีเวลาที่จำกัด

3.1.1 เตรียมอุปกรณ์สำหรับย้อมผ้า ได้แก่ ผ้าขาว สีย้อมผ้า กะละมัง กระทิกน้ำร้อน

3.1.2 ผสมสีกับน้ำอุ่น แล้วเทราดหรือฉีดยางส่วนของผ้า ไม่ให้สีกระจายไปทั่ว แต่กำหนดความเข้มของสีในบางจุด

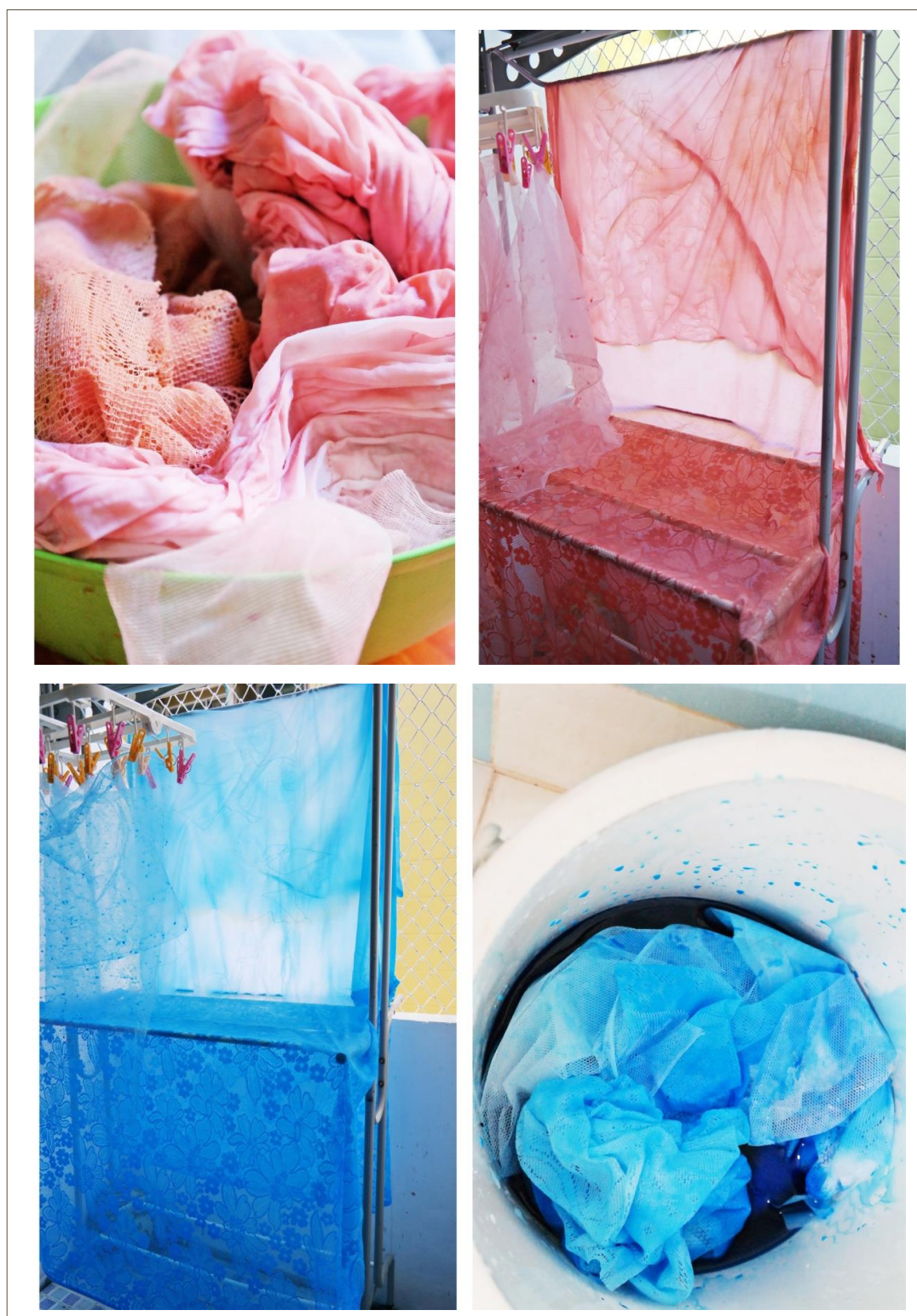
3.1.3 จากนั้นผสมสีอื่นเพิ่มแล้วนำไปตากแดดให้แห้ง เพื่อนำมาเย็บ สร้างสรรค์เป็นผลงานต่อไป

ภาพที่ 16 ภาพอุปกรณ์การย้อมผ้า

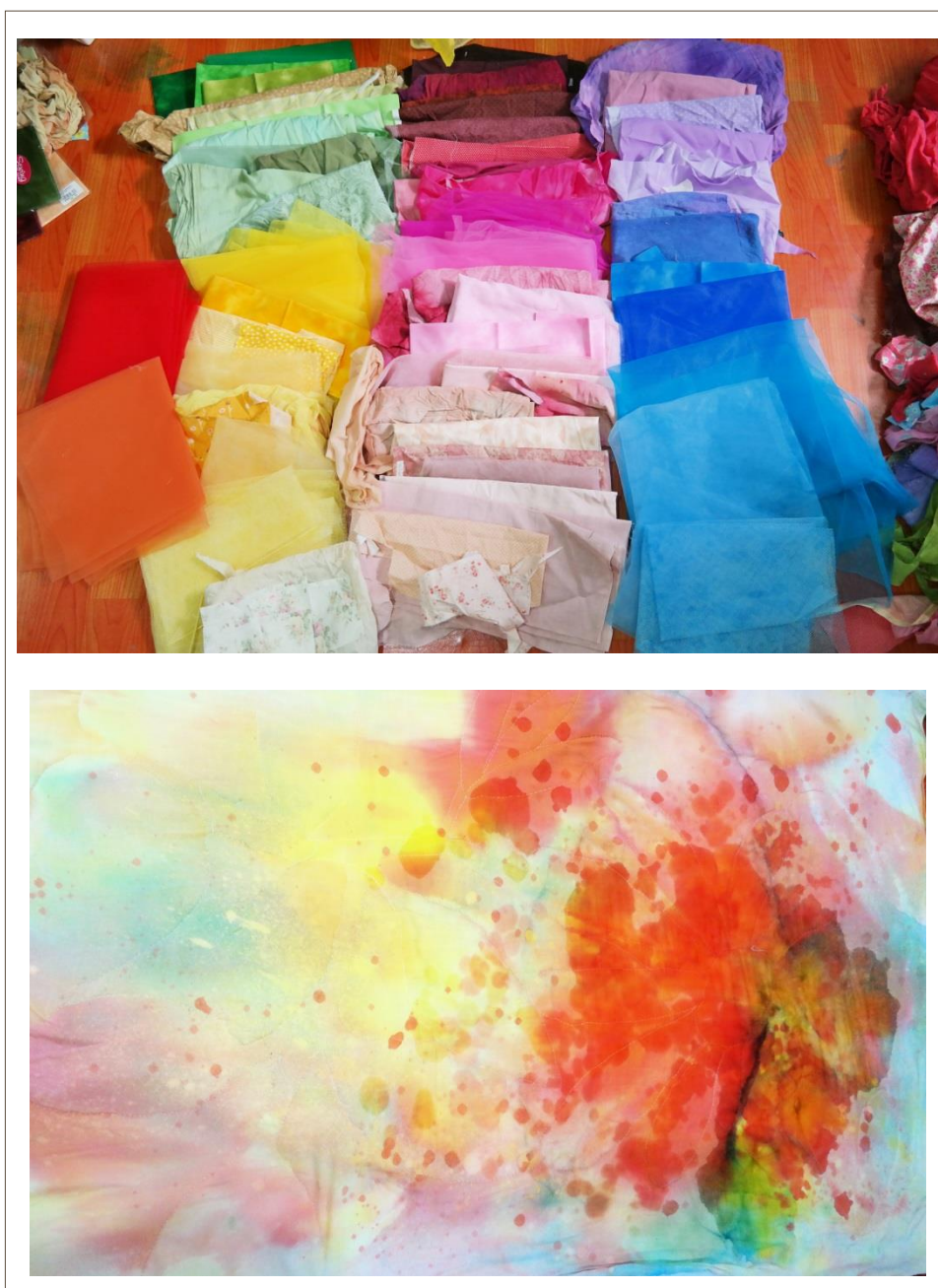
ภาพที่ 17 ภาพแสดงการข้อมผ้า

ภาพที่ 18 ภาพแสดงการข้อมผ้า

ภาพที่ 19 ภาพของผ้าที่ย้อมเรียบร้อยแล้ว

ภาพที่ 20 ภาพแสดงผ้าข้อมที่แห้งแล้ว

หลังจากผ้าแห้ง นำมาพับแยกเป็นเจดสีเพื่อง่ายต่อการทำงาน ผ้าข้อมนี้เวลาที่แห้ง สีจะซีดลง จึงแก้ไขปัญหาด้วยการเติมน้ำหรืออะคริลิกลงบนผ้าในบางพื้นที่

3.2 การข้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ การข้อมด้วยสีธรรมชาติเหมาะกับพื้นที่กว้างเพื่อเป็นการศึกษาและสำรวจพืชพรรณในธรรมชาติ เป็นเทคนิคที่มีความสนุก ตั้งแต่การค้นหาต้นพืชเพื่อนำมาต้ม เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสีผ้า ในระหว่างการต้ม ตลอดจนการแกะผ้าเพื่อนำไปตากและรอให้แห้ง ถึงแม้การข้อมด้วยสีธรรมชาติจะเป็นวิธีการที่ได้สีของผ้าไม่สดใสและสีไม่คงทนเท่าการข้อมด้วยสีสังเคราะห์ แต่สีสันทันทีได้ก็เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สวยงามและน่าสนใจ โดยกระบวนการข้อมผ้ามีวิธีทำดังต่อไปนี้

3.2.1 ออกเดินสำรวจพืชพรรณในบริเวณบ้าน เลือกใส่ตะกร้าไว้เพื่อนำมาข้อมในขั้นตอนต่อไป

3.2.2 เตรียมอุปกรณ์สำหรับข้อมผ้า ได้แก่ หม้อต้ม เต่าถ่าน ที่คีบผ้า มีดสำหรับหั่นดอกไม้ใบไม้ เกลือ ยางรัด ผ้าขาว เป็นต้น

3.2.3 การต้มนี้ จะใส่พืชแยกแต่ละสีลงไปด้วย ใช้เวลาต้มครั้งละ 20-30 นาที แล้วเติมเกลือเพื่อให้เส้นใยของผ้าขยาย ให้สีซึมเข้าไปได้ง่าย จากนั้นเอาผ้าที่ข้อมออกจากหม้อ เพื่อรอตากให้แห้งในขั้นตอนต่อไป

3.2.4 จากนั้นนำไปตากแดด รอให้แห้งแล้วพับเก็บไว้แยกเป็นเจดสีเพื่อง่ายต่อการใช้งาน ผ้าที่ได้จากการข้อม ข้าพเจ้านำมาทำเป็นภาพร่าง โดยเพิ่มสีในบางส่วนและเย็บเพิ่มเติมในรายละเอียด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ชิ้นงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

ภาพที่ 21 แสดงพืชพรรณที่เตรียมไว้สำหรับข้อมผ้า

ภาพที่ 22 ภาพแสดงอุปกรณ์การย้อมผ้าจากสีธรรมชาติและการต้ม

ภาพที่ 23 ภาพการข้อมด้วยวิธีธรรมชาติ

ภาพที่ 24 ผ้าจากการข้อมสี่ธรรมชาติ

ภาพที่ 25 ภาพร่างต้นแบบ

4. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

หลังจากผ่านกระบวนการข้อมเพื่อให้ได้สีส้นและลวดลายของผ้าตามต้องการแล้ว จะเป็นขั้นตอนของการเย็บผ้า โดยมีวัสดุอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

4.1 วัสดุและอุปกรณ์ในการเย็บ

1. จักรเย็บผ้าไฟฟ้า
2. อุปกรณ์การเย็บผ้า ค้าย กรรไกร ไฮโพลีเอสเตอร์
3. อุปกรณ์การปักผ้า ไหมพรม เข็ม ค้ายปัก
4. สีน้ำ เพื่อเพิ่มเติมผลงานในบางส่วน
5. กล้องถ่ายรูป เพื่อบันทึกกระบวนการทำงาน และเก็บบันทึกรูปภาพของดอกไม้ที่ประทับใจ
6. คอมพิวเตอร์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเอกสาร และรูปภาพ

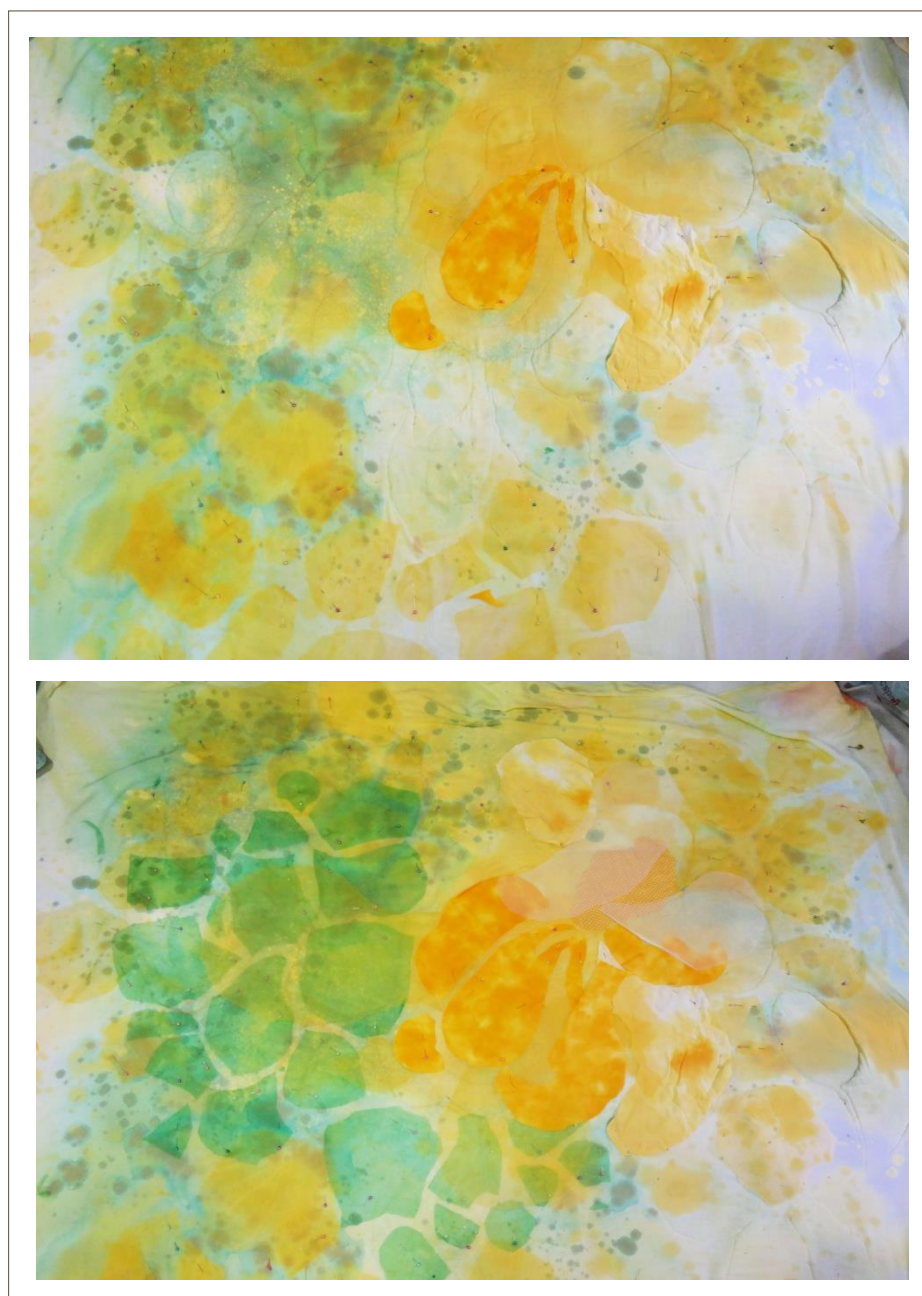

ภาพที่ 26 ภาพแสดงวัสดุอุปกรณ์ในการเย็บ

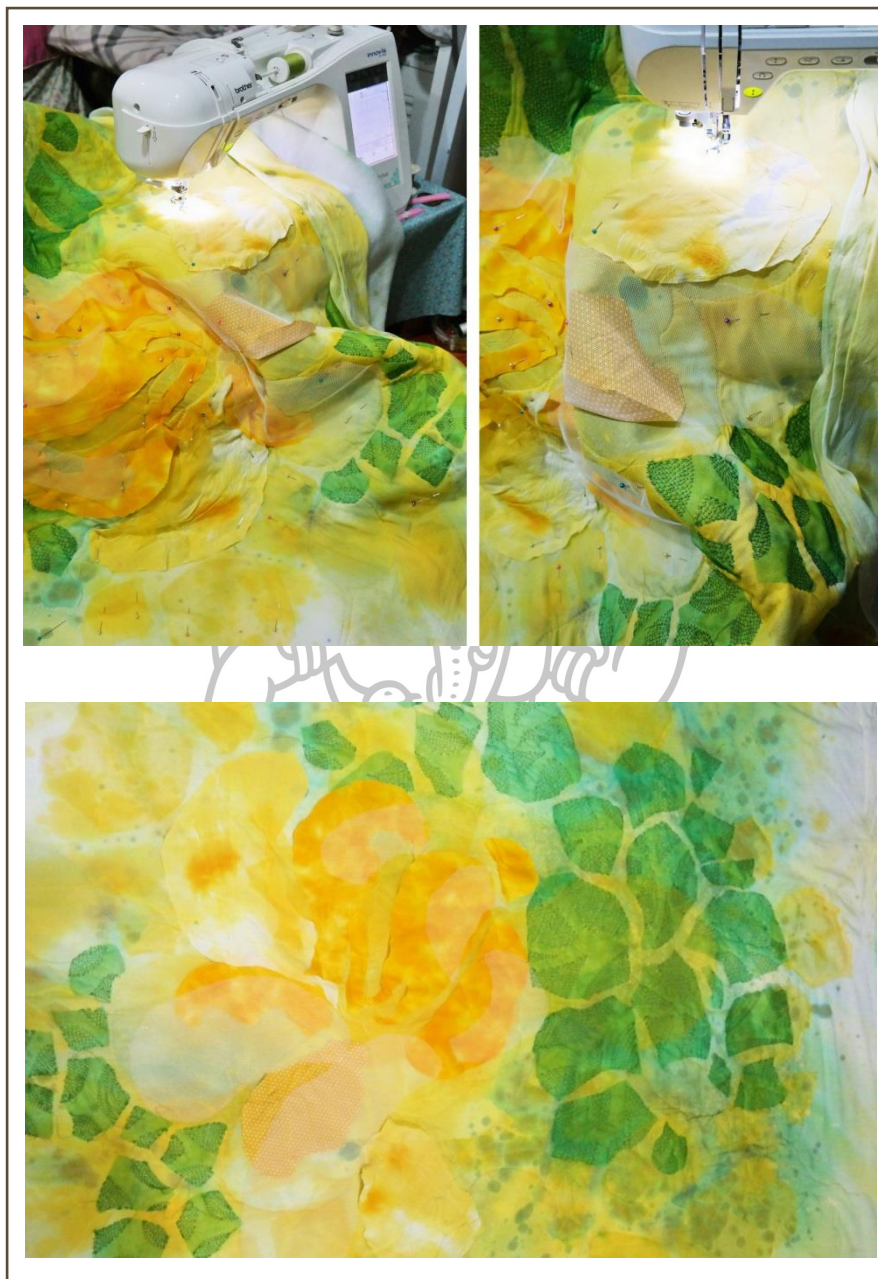
4.2 ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์ หลังจากได้ผ้ามาแล้ว นำมาพิจารณาลวดลายความบังเอิญที่เกิดจากการย้อม และหยดสีในบางพื้นที่ของผ้า จากนั้นใส่จินตนาการเติมเข้าไป โดยเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับผ้าผืนนั้นๆ โดยการแต่งเติมด้วยการเย็บจักร ปักเดินเส้นด้วยมือ ฉะนั้นชิ้นงานทุกชิ้นจะมีขั้นตอนวิธีการทำงานที่คล้ายๆ กัน แต่จะแตกต่างกันในรายละเอียดของการเย็บว่าจะเน้นด้วยเทคนิคใดเป็นหลัก เช่น ในชิ้นนี้จะเน้นการปักผ้า และกำหนดโทนสีแบบโปร่งๆ เบาสบายตา และอีกชิ้นจะเน้นการเย็บลวดลายด้วยจักรและกำหนดสีให้สด ดูหนาแน่น เป็นต้น

4.2.1 ตัวอย่างกระบวนการทำงานในแบบสีโปร่ง เมื่อย้อมผ้าแล้ว เพิ่มเติมชิ้นงานด้วยสีน้ำและสีอะคริลิก หรือทำให้สีของผ้าเจือจางลงด้วยการกีดน้ำยาฟอกผ้าขาว ต้องการให้มีอารมณ์ความรู้สึกคล้ายภาพวาดสีน้ำ จึงใช้ผ้าโปร่งหรือผ้าตาข่ายบางๆ ตัดเป็นชิ้นๆ วางไว้บนผ้าย้อมตามจินตนาการ แล้วกลัดด้วยเข็มหมุดไว้ เพื่อเย็บในขั้นตอนต่อไป จากนั้นเป็นขั้นตอนของการเย็บ ก่อนที่จะนำไปเย็บต้องรองด้วยใยโพลีเอสเตอร์ (ใยสำหรับบุผ้าห่ม) เพื่อเวลาเย็บลวดลายจะทำให้พื้นผิวของผ้าดูนูนขึ้น หลังจากเย็บลวดลายลงบนผ้าที่รองด้วยใยแล้ว นำมาปักด้วยไหมพรมที่มีขนาดของเส้นใหญ่กว่าด้ายเย็บจักร โดยเย็บไล่สีจากเหลือง ครีม ไปจนถึงขาว ประสานไล่สีกันไปเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและสวยงาม นอกจากนี้ยังใช้ไหมพรมหลากหลายขนาดเย็บปักเข้าไปเพื่อให้เกิดความน่าสนใจชิ้นอีกด้วย

ภาพที่ 27 ภาพขั้นตอนการวางลำโปรง

ภาพที่ 28 ภาพแสดงขั้นตอนการเย็บด้วยจักรเย็บผ้าไฟฟ้า

ภาพที่ 29 แสดงเส้นการปักด้วยไหมพรมและเส้นด้ายจากจักรเย็บผ้า

4.2.1 ตัวอย่างกระบวนการทำงานในชิ้นงานสีสันตติส วิธีการทำงานจะคล้ายคลึงกัน แต่แตกต่างกันในรายละเอียด ยกตัวอย่างงานชิ้นนี้ที่ต้องการให้เป็นโทนสีตติส สีเน้นจัดจ้านซึ่งต่างจากชิ้นงานที่แล้ว โดยงานชิ้นนี้ได้สร้างต้นแบบจากรูปภาพของดอกไม้ พรินท์เท่าขนาดจริง เลือกผ้าที่ต้องการ แล้วตัดผ้ากลัดด้วยเข็มหมุดไล่ไปตามสีของแบบไปจนเต็มทั้งภาพ หลังจากวางผ้าจนครบทุกสีแล้ว จัดการกัศผ้าด้วยน้ำยาฟอกผ้าขาวในบางส่วน เพื่อไม่ให้ชิ้นงานดูแข็งทื่อ ไร้ชีวิตชีวา จนเกินไป จากนั้นรื้อให้แห้ง รองด้วยใยโพลีเอสเตอร์ แล้วนำไปเย็บด้วยจักรเย็บผ้าทั้งผืน

ภาพที่ 30 การเตรียมผ้าและต้นแบบแพทเทิร์น

ภาพที่ 31 แสดงขั้นตอนการเย็บผ้า

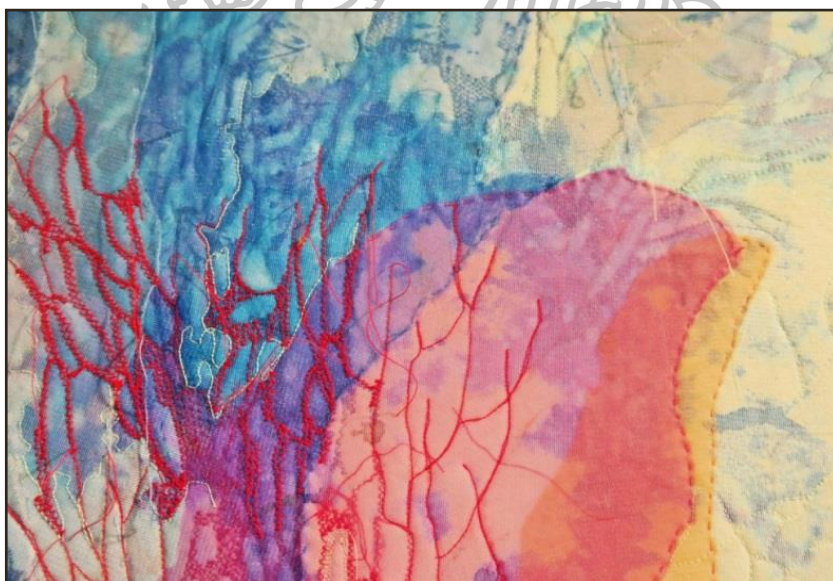

ภาพที่ 32 แสดงร่องรอยและลวดลายจากการเย็บด้วยจักรเย็บผ้า

เทคนิควิธีการกับทัศนธาตุ

เทคนิควิธีการที่นำมาสร้างสรรค์เป็นวิทยานิพนธ์นี้ มีกระบวนการทำที่หลากหลาย ทัศนธาตุเป็นสื่อสุนทรียภาพที่นำมาประกอบเป็นรูปทรง เพื่อสื่อความหมายตามแนวเรื่องและแนวคิด มีการประกอบกัน การจัดระเบียบ หรือประสานกันเข้าของทัศนธาตุ¹ โดยในแต่ละชิ้นงานได้คำนึงถึงการจัดองค์ประกอบ ดังนี้

เส้น (Line) ผลงานสร้างสรรค์ทุกชิ้นล้วนมีเส้นเป็นส่วนประกอบหลัก ทั้งที่เกิดขึ้น ลวดลายจากเส้นด้ายของจักรเย็บผ้าโดยใช้ตีนผีอิสระ (Freemotion Foot) สามารถบังคับทิศทางของเส้นเย็บได้มากกว่าตีนผีธรรมดา และเส้นของการปักมือด้วยด้ายที่มีหลากหลายขนาด เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดการประสานสัมพันธ์และมีความกลมกลืนกัน เส้นที่ใช้มีทั้งเส้นประ เส้นตรง เส้นโค้ง และเส้นของด้ายที่เกาะเกี่ยวกันเป็นสายใย เส้นยังบอกถึงอารมณ์ความรู้สึกในงาน ทั้งเส้นตรงที่ให้ความรู้สึกแข็งแรง มั่นคง เส้นโค้งน้อยๆ ให้ความรู้สึกสบายตา เส้นโค้งบางเส้นก็ให้ความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวและการเติบโต เป็นต้น ทั้งนี้การเลือกใช้เส้นในงานขึ้นอยู่กับชิ้นงานนั้นๆ ในแต่ละชิ้นงานจึงเลือกใช้เทคนิคที่ขบขันจุดเด่นให้แตกต่างกันออกไป

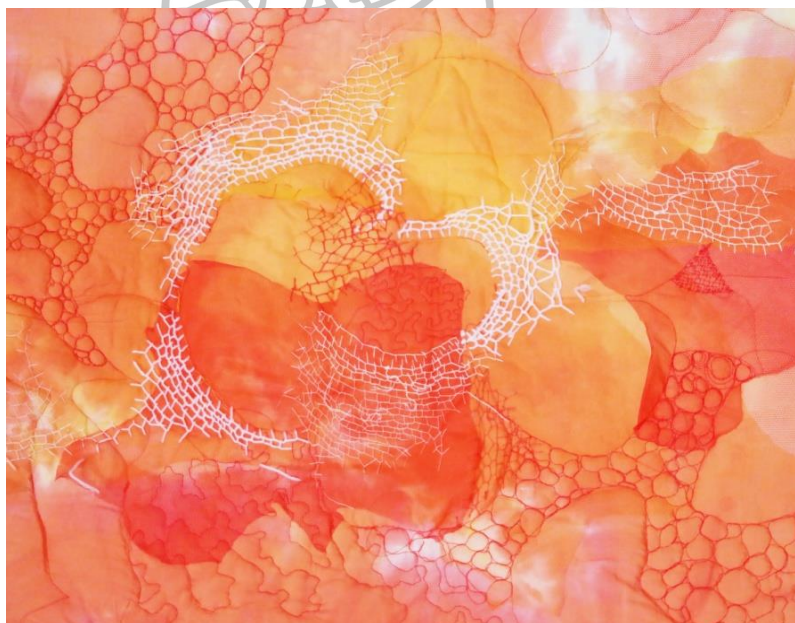

ภาพที่ 33 แสดงลักษณะของเส้นในผลงานวิทยานิพนธ์

¹ชอุต นิมสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด, 2544), 27.

สี (Colour) สีมี่อิทธิพลทางจิตวิทยา คือมีอำนาจให้เกิดอารมณ์ และความรู้สึกได้ การที่ได้เห็นสี สายตาจะส่งข้อมูลไปยังสมองทำให้เกิดความรู้สึกต่างๆ เช่น สดชื่น เร่าร้อน เยือกเย็น เศร้า หรือตื่นเต้น เป็นต้น² สีในผลงานของข้าพเจ้ามาจากความประทับใจในสีส้มที่สวยงามของดอกไม้ ใบไม้ นำมาซ่อมเพิ่มเพื่อให้ลวดลายและสีฟ้าเดิมมีความน่าสนใจ สีในงานมีทั้งโทนร้อนที่ให้ความรู้สึกอบอุ่น อ่อนโยน และสีโทนเย็นที่ให้อารมณ์เหมือนอยู่ริมน้ำ เย็นสบาย สีที่เลือกใช้แสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกที่ดี สบายใจ สดชื่นแจ่มใสและมีความสุข

พื้นผิว (Texture) เป็นส่วนที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ การเย็บด้วยเทคนิคควิลท์ (Quilting) คือเทคนิคที่ข้าพเจ้าใช้เป็นส่วนใหญ่ การเย็บลวดลายบนชิ้นงานที่มีใย นอกจากจะได้ลวดลายในแบบที่ต้องการแล้ว ยังทำให้เกิดพื้นผิวที่น่าสนใจด้วย โดยพื้นที่ของผ้าซึ่งถูกเย็บจะถูกกดทับลง ในขณะที่ผ้าที่ไม่ได้ถูกเย็บจะนูนขึ้น ลวดลายที่สวยงามและแปลกใหม่จะขึ้นอยู่กับ การสร้างสรรค์ และผสมผสานลวดลายที่จะมาเย็บลงบนผ้าด้วย ลวดลายนูนๆ นี้ให้ความรู้สึกเหมือนวัตถุในธรรมชาติ เช่น ก้อนหิน หรือผิวสัมผัสของเปลือกไม้ ใบไม้ เป็นต้น

ภาพที่ 34 แสดงร่องรอยการเย็บทำให้เกิดพื้นผิวที่น่าสนใจ

² อนันต์ ประภาโส, ทฤษฎีสี (ปทุมธานี: ศิลปภา, 2558), 13.

รูปทรง (Form) รูปร่างรูปทรงภายในงานได้รับแรงบันดาลใจมาจากความโค้งของกลีบใบ ความกลมของกลีบใบ ตลอดจนทิศทางการไหลเวียนของกิ่งไม้ใบไม้ในธรรมชาติ โดยกำหนดด้วยการเติมผ้า ทั้งผ้าโปร่ง ผ้าย้อม ผสมผสานก่อเกิดเป็นรูปทรง ที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไหลไปตามทิศทางต่างๆ รูปทรงจากธรรมชาติที่ข้าพเจ้าได้สร้างสรรค์ขึ้นก่อให้เกิดพื้นที่ว่างที่มีบรรยากาศรายล้อม ช่วยส่งเสริมให้ผลงานมีอารมณ์ความรู้สึกและความน่าสนใจเพิ่มขึ้น

พื้นที่ว่าง (Space) จากการสร้างสรรค์ผลงานที่ผ่านมา ข้าพเจ้าไม่ได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ว่างในงาน มักจะพยายามใส่ความเต็มและอัดแน่นไปด้วยเทคนิคอันหลากหลาย จึงทำให้ผลงานที่ผ่านมาไม่มีพื้นที่ในการหายใจ และรู้สึกอึดอัด จึงปรับเปลี่ยนแก้ไขและให้ความสำคัญมากขึ้นในผลงานวิทยานิพนธ์นี้ โดยพื้นที่ว่างเกิดจากสีย้อมผ้าที่อยู่ในขั้นตอนการเตรียมวัสดุ พอมาถึงขั้นตอนการเย็บ ข้าพเจ้าจะเหลือพื้นที่ว่างซึ่งเกิดจากความบังเอิญของสีย้อมที่มาประสานกัน ทำให้เกิดบรรยากาศภายในผลงาน แล้วจึงขยับเน้นด้วยการปักเย็บเพิ่มเติมในบางจุด ผลงานจึงรู้สึกสบายตาขึ้น

ภาพที่ 35 ภาพแสดงพื้นที่ว่างในงาน

เอกภาพ ผลงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า ใช้เอกภาพของการประสานกัน ระหว่างรูปร่าง รูปทรงของผ้าและเส้นสีของการเย็บเพิ่มเติม รวมทั้งสีที่ใช้เป็นโทนสีใกล้เคียงกัน ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกันด้วยเทคนิควิธีการ ผสมผสานกันอย่างกลมกลืน ซึ่งในผลงานบางชิ้นเอกภาพเกิดจากการทำซ้ำ ด้วยการเย็บในลวดลายที่ซ้ำๆ เกาะเกี่ยวประสานกันไป ในบางจังหวะที่ซ้ำก็จะมีช่วงที่ไม่เท่ากันเพื่อให้งานดูมีมิติน่าสนใจ เพิ่มความขัดแย้งของเส้นเย็บ ขนาดของเส้นด้ายที่แตกต่างทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยใช้จังหวะที่ไม่เท่ากันควบคุมทิศทางเคลื่อนไหวภายในผลงาน

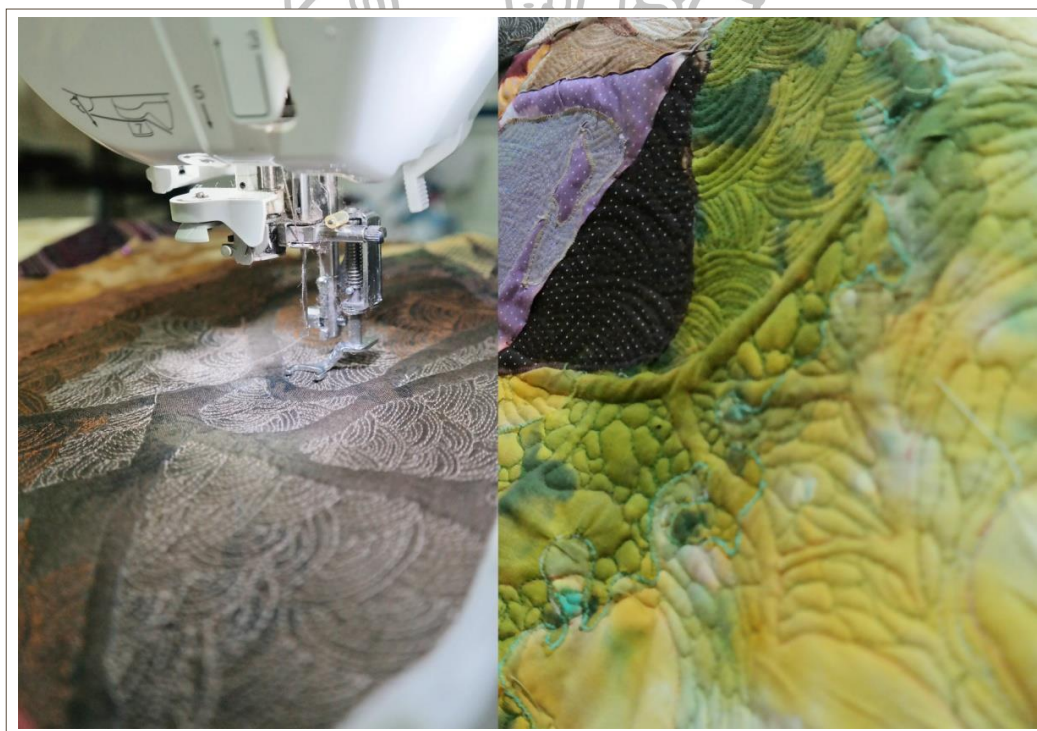
จังหวะ คือ การซ้ำที่เป็นระเบียบ จากระเบียบธรรมดาที่มีช่วงห่างเท่าๆ กัน มาเป็นระเบียบที่สูงขึ้น ซับซ้อนขึ้นจนถึงขั้นเป็นรูปทรงของศิลปะ จังหวะเกิดขึ้นได้จาก การซ้ำของหน่วย หรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟ รวมถึงการเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันของเส้น รูปทรง น้ำหนัก หรือสี จังหวะของเสียงดนตรีเป็นการซ้ำหรือการไหลต่อเนื่องกันของเสียงในกาลเวลา จังหวะของงานจิตรกรรมหรือประติมากรรมเป็นการซ้ำหรือไหลต่อเนื่องกันของรูปทรงในที่ว่าง เวลา และที่ว่างเป็นตัวคงที่ แต่จังหวะเป็นตัวทำให้เกิดความเร็ว ความช้า ความถี่ ความห่าง การไหลของรูปทรง หรือของน้ำ คือ การเคลื่อนไหว เคลื่อนไหวไปในที่ว่างและกาลเวลา ที่ว่างจะทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดความถี่ห่างของจังหวะ หน่วยที่จะนำมาวางซ้ำเหล่านี้ ได้แก่ เส้น น้ำหนัก สี รูปทรง รวมไปถึงลักษณะผิว จังหวะเกิดจากการเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่องของเส้น การลำดับชั้นของน้ำหนัก สี และรูปทรง โดยไม่มีที่ว่างมาคั่น การกำหนดจังหวะอยู่ที่ลักษณะการเคลื่อนไหวของทัศนธาตุเอง การใช้จังหวะเส้นไหลต่อเนื่องที่สม่ำเสมอผสมกับจังหวะแบบก้าวหน้าและถดถอยของทัศนธาตุต่างชนิด จะให้จังหวะที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เส้นที่เคลื่อนไหวของสายน้ำ การลำดับชั้นของสีในท้องฟ้ายามเย็น เป็นจังหวะต่อเนื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง มีความกลมกลืนและการขัดแย้งในปริมาณที่พอเหมาะ³

³ ชลุด นิมเสมอ, **องค์ประกอบของศิลปะ** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด, 2544), 148-151.

ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเย็บผ้า

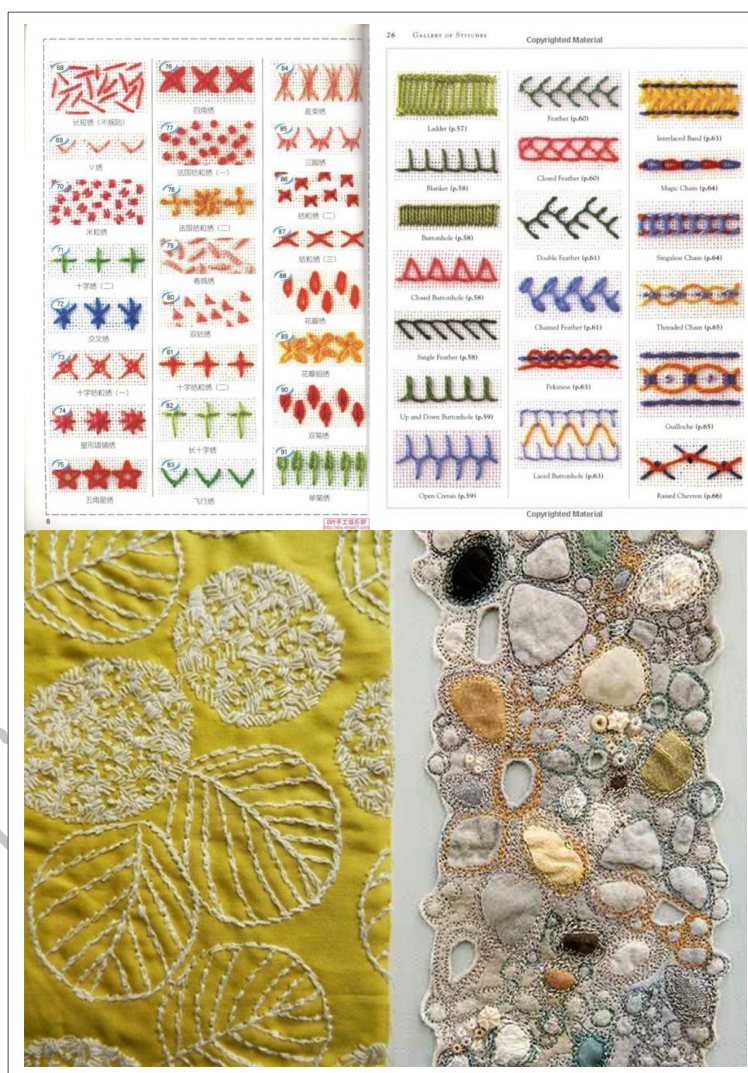
1. การเย็บผ้าด้วยเทคนิคเย็บบุโยโพลีเอสเตอร์ (Quilting) การเย็บผ้าด้วยเทคนิคบุด้วยโยโพลี (Quilting) เป็นเทคนิคที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในสมัยนั้น ใช้เย็บเพื่อเป็นเสื้อหุ้มชุดเกราะในการรบ เพื่อลดการเสียดสีระหว่างชุดเกราะกับผิวหนัง นอกจากนี้ ยังเย็บเพื่อเป็นผ้าห่มเพิ่มความอบอุ่นในช่วงฤดูหนาว ในปัจจุบันได้พัฒนาเทคนิคนี้กลายเป็นของใช้ที่หลากหลาย เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า ของตกแต่งบ้าน เป็นต้น วิธีการ Quilting นี้ มีวิธีการที่ไม่ซับซ้อนมาก เน้นเย็บชั้นผ้ากับโยบุเพื่อเพิ่มความหนา และเกิดร่องรอยจากการเย็บซึ่งเป็นลวดลายที่สวยงามน่าสนใจ

ข้าพเจ้าจึงนำเทคนิคการบุด้วยโยนี้มาสร้างสรรค์เป็นผลงาน สร้างพื้นผิวลงบนผ้าด้วยการเย็บ พื้นผิวที่ถูกเย็บก็จะถูกกดทับลง แต่ในส่วนที่ไม่ถูกเย็บจะนูนขึ้น เกิดเป็นพื้นผิวและมิติบนผืนผ้า ความแตกต่างขึ้นอยู่กับลวดลายที่เย็บลงบนผ้าอีกด้วย

ภาพที่ 36 แสดงลวดลายจากการเย็บด้วยเทคนิค Quilting

2. การปักผ้า เทคนิคการเย็บปักผ้านี้ เป็นเทคนิคที่ช่วยเสริมให้ชิ้นงานมีความพิเศษ เป็นการขยับเน้นจุดเด่นให้มีความน่าสนใจขึ้น ข้าพเจ้าใช้ทั้งการเย็บด้วยมือและเย็บด้วยจักรเย็บผ้า ทั้งนี้จักรเย็บผ้ามีข้อจำกัดคือ ได้ฝีเข็มจากเส้นได้เพียงขนาดเดียว ในขณะที่การเย็บด้วยมือสามารถเพิ่มขนาดของเส้นด้ายให้มีความหลากหลายเพื่อเพิ่มมิติให้กับตัวชิ้นงานได้อีกด้วย

ภาพที่ 37 แสดงลวดลายฝีเข็มจากเทคนิคการปักด้วยมือและเปรียบเทียบฝีเข็มจากการปักด้วยจักรเย็บผ้า

ที่มา: Erum Khan, **Stiches**, accessed November 28, 2015, available <https://www.pinterest.com>

3. ความรู้เกี่ยวกับผ้า

1. **ใย** คือหน่วยที่เล็กที่สุด มีความยาวมากกว่าความกว้างหลายเท่า ไม่จำกัดขนาดและรูปร่าง
2. **ใยผ้า** คือ ใย แต่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับใช้ทำผ้าหรือเส้นด้ายได้
3. **เส้นด้าย** คือ เส้นใยที่เอามารวมกันเข้าหลายๆ เส้น ต่อเนื่องกันยาวออกไป มีขนาดใหญ่กว่าเส้นใยเดิม แข็งแรงมากกว่า
4. **ด้ายทอผ้า** คือเส้นด้ายที่เอาไว้ทอผ้า บางทีทำจากใยเส้น หรือใยยาว เส้นเดียวหรือหลายเส้น จะเกลียวหรือไม่ก็ได้
5. **ด้ายเย็บผ้า** คือ เส้นด้ายทอผ้า มีความแข็งแรงสูง ทำให้เป็นมัน ย้อมสีหรือตกแต่งอย่างอื่น ใช้เย็บผ้า
6. **ด้ายปัก** คือ ด้ายทอผ้าควบสองเส้นหรือมากกว่า เข้าเกลียวน้อย นุ่ม แผ่กระจายตัวได้ดี ตกแต่งให้เป็นมัน ย้อมสีต่างๆ ใช้สำหรับทำลวดลาย
7. **ผ้า** คือวัตถุที่เป็นผืน มีความกว้างและความยาว ผลิตมาจากเส้นใย โดยจะทำเป็นเส้นด้ายก่อนหรือไม่ก็ได้ และจะทำเป็นผ้าด้วยวิธีต่างๆ เช่น การทอเป็นผืน เป็นต้น⁴

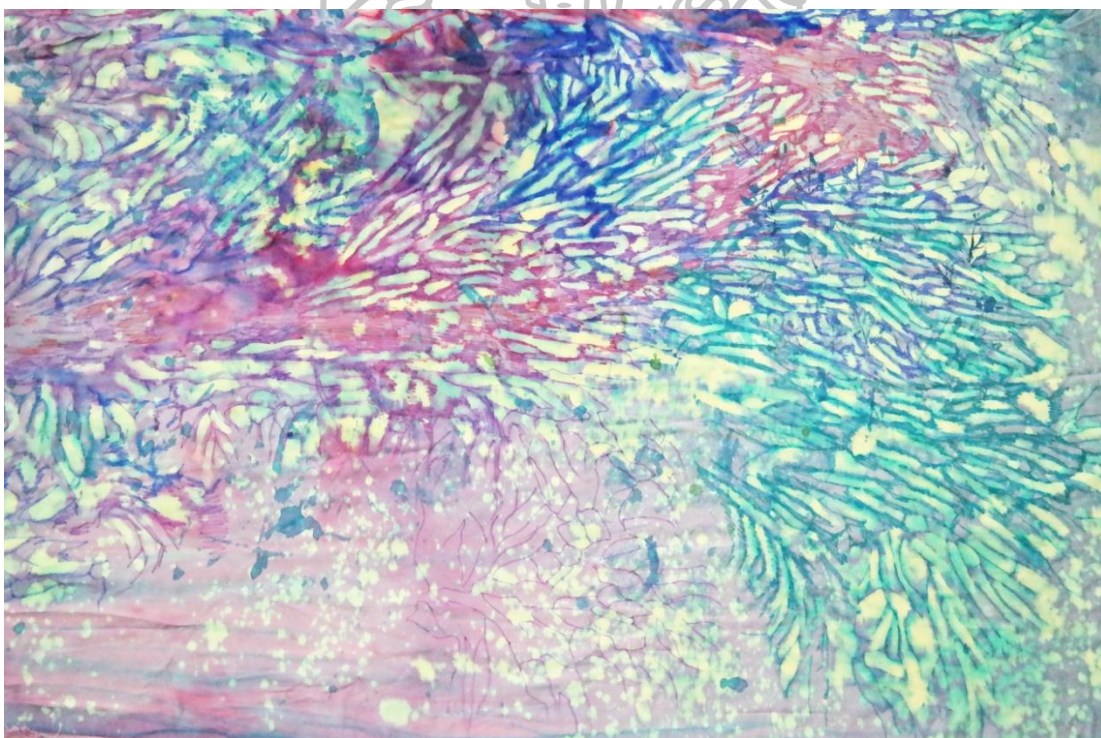

ภาพที่ 38 แสดงสีเส้นของเส้นด้ายและผ้า

ที่มา: Ingrid Hendriks, **Thread**, accessed November 28, 2015, available <https://www.pinterest.com/pin/35993619519756060>

⁴ อัจราพร ไสละสูต, **ความรู้เรื่องผ้า** (กรุงเทพฯ: ต้นไทรการพิมพ์จำกัด, 2539), 4-5.

จากกระบวนการความรู้อันหลากหลายของเทคนิคนี้ เกิดเป็นชิ้นงานที่โดดเด่น กลายเป็นผลงานเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปในแต่ละชิ้น ในขั้นตอนการทำงานได้เจอปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เช่นน้ำยาฟอกผ้าขาวกัดลายผ้าสีจนเกินไป เนื่องจากผสมน้ำให้เจือจางน้อยไป จึงไม่ได้ลักษณะของผ้าอย่างที่จินตนาการไว้ ต้องปรับแก้ด้วยการคลุมด้วยผ้าตาข่ายซ้อนทับเข้าไปแล้ว เย็บประสานให้เกิดทิศทางของเส้นด้าย หรือเกิดปัญหาการเกาะกลุ่มของสีผ้าเป็นกระจุกภายในงาน จึงแก้ไขด้วยการใช้น้ำยาฟอกผ้าขาวที่ผสมน้ำในปริมาณที่เหมาะสม ละเลงให้สีของผ้าเจือจางลง ในบางจุด เกิดเป็นพื้นที่ใหม่ที่ช่วยขบเน้นรูปทรงของสีให้เด่นชัดขึ้น เป็นต้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างทำนี้ ทำให้เกิดความชำนาญทางด้านเทคนิคขึ้น ทั้งนี้ข้าพเจ้าจึงได้บันทึกเพื่อปรับใช้ในผลงานต่อไป ตลอดจนการแก้ปัญหาายังทำให้เกิดเทคนิคใหม่ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้ผลงานชิ้นต่อไปมีความน่าสนใจและสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวขึ้นได้อีกด้วย

ภาพที่ 39 แสดงการใช้น้ำยาฟอกผ้าขาวแก้ปัญหาสีเกาะกันเป็นกลุ่มก้อน

บทที่ 4

การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้ทดลองเทคนิคกับการเย็บผ้า ที่มากมาย และหลากหลาย ลองถูกลองผิด เกิดการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาเรื่อยมา จนเกิดเป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

การสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1

ผลงานในระยะนี้เป็นช่วงทดลองวัสดุผ้า และเทคนิคการเย็บที่หลากหลาย เช่น การต่อผ้าสี่เหลี่ยม จากผ้าหลายๆ ชิ้น หลายๆ สี เย็บต่อเรียงกันเป็นรูปทรงที่คล้ายกับดอกไม้ แต่มีปัญหาตรงที่ขนาดของชิ้นผ้าใกล้เคียงกันมากเกินไป พอมาเย็บรวมกัน ทำให้ขอบของงานดูแข็งทื่อ ไม่มีชีวิตชีวา

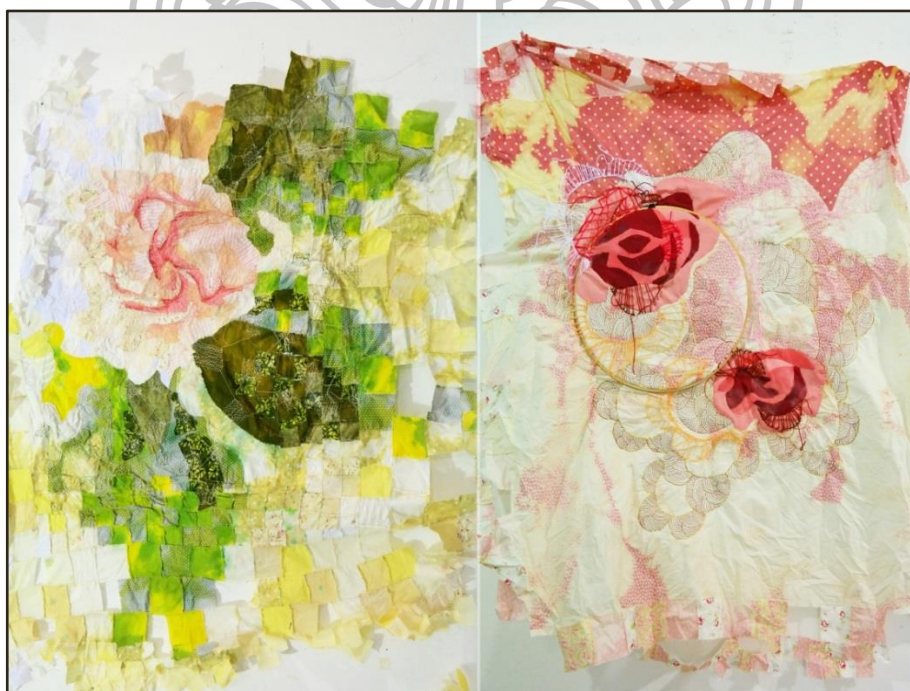
มีการใช้น้ำยาฟอกผ้าขาวในการกำจัดสีของผ้า ให้ลวดลายหลุดออกไปในบางจุด เพื่อละลายความเป็นแพ็ทเทิร์นของลายผ้า ให้เกิดเป็นบรรยากาศภายในงานขึ้น ซึ่งควบคุมได้ยากในบางจุด และยังขาดในส่วนของรายละเอียดในงานซึ่งยังมีน้อย และรูปแบบของรูปทรงในงานยังไม่เป็นเอกภาพกลมกลืนไปในทิศทางเดียวกัน

การสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2

เป็นช่วงที่เริ่มนำผ้าโปร่งและผ้าตาข่ายบางๆ มาใช้ในงาน ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากผลงานของศิลปิน Nicle Ladrak โดยใช้การวางผ้าตาข่ายซ้อนกันเพื่อให้เกิดมิติ แต่ผลงานโดยรวมยังติดรูปทรงของดอกไม้จนเกินไป ยังไม่สลายและลดทอนให้เกิดความน่าสนใจขึ้นได้ แต่สีสันในงานเริ่มมีชีวิตชีวาขึ้น

ภาพที่ 40 ภาพผลงานที่ใช้เทคนิคการต่อผ้า

ภาพที่ 41 ภาพผลงานที่ผสมผสานการต่อผ้า

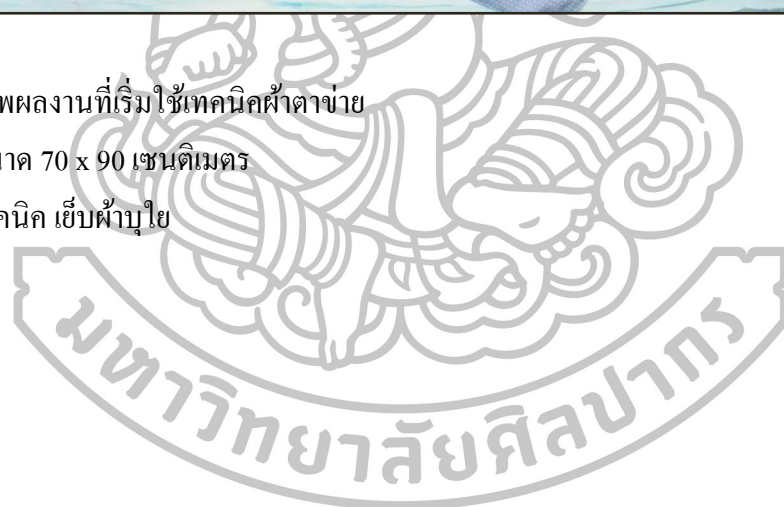
ภาพที่ 42 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์
ขนาด 90 x 100 เซนติเมตร
เทคนิค เย็บผ้าบุโย

ภาพที่ 43 ภาพผลงานที่เริ่มใช้เทคนิคผ้าตาข่าย

ขนาด 70 x 90 เซนติเมตร

เทคนิค เย็บผ้าบุโย

ผลงานวิทยานิพนธ์

หลังจากผ่านช่วงการทดลองเทคนิคต่างๆในงานผ้าอย่างหลากหลายแล้ว จึงนำผลงานชิ้นที่ผ่านมาพิจารณาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขในส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นให้ดียิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดของผลงานในแต่ละชิ้นดังต่อไปนี้

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1 และ ชิ้นที่ 2 ผลงานวิทยานิพนธ์ “จินตภาพความงามจากพืชพรรณ” ชุดนี้ ได้รับการผสมผสานเทคนิค ปรับปรุงและพัฒนา มาในชิ้นงานแรกๆ เริ่มสลายและตัดทอนรูปทรงของต้นไม้ใบไม้ ให้เหลือแต่อารมณ์ความรู้สึก โดยมีบรรยากาศและสีสันทึบบายตาเป็นตัวกำหนด นำผ้าตาข่ายที่มีความโปร่งบางมาทับซ้อนให้อารมณ์เหมือนภาพสีน้ำ แล้วปักเย็บด้วยไหมพรมเส้นเล็กเส้นใหญ่เกาะเกี่ยวเชื่อมโยงกันเพื่อขยับเน้นให้โดดเด่น แต่พอมองผลงานในระยะไกลเส้นด้ายที่นำมาเย็บเกิดความกลมกลืนกับผืนผ้าที่ข้อมจนเกินไป ทำให้มองไม่เห็นเส้นที่พยายามขยับเน้นให้เด่นชัดได้ ทั้งนี้ขนาดของชิ้นงานทั้งสองมีความใกล้เคียงกันมาก ข้าพเจ้าจึงจดบันทึกและปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหานี้ในชิ้นงานต่อไป

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3 จากการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขในชิ้นงานแรกที่ผ่านมา ทำให้ผลงานในชิ้นนี้ ลดขนาดให้เล็กลง โดยมีจำนวนสามชิ้นในชุดเดียวกัน บรรยากาศของสีในงานมีความคล้ายคลึงกันกับผลงานในชุดแรก คือยังคงความโปร่งบางของผ้า มีการตัดทอนรูปทรงของดอกไม้ เพื่อให้อารมณ์ความรู้สึกเหมือนเป็นงานสีน้ำ ถึงแม้จะมีขนาดที่เท่ากันแต่ทั้งสามชิ้นมีความแตกต่างกันในเรื่องของคู่สี คือ ม่วงชมพู เหลืองส้ม เขียวเหลือง และมีรายละเอียดของเทคนิคที่นำมาใช้ต่างกัน โดยชิ้นแรกเน้นเส้นโค้งซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากเส้นใยของใบไม้ ส่วนชิ้นที่สองเน้นพื้นผิวให้มีความนูนออกเหมือนก้อนหินกลมๆ ในธรรมชาติ แล้วเย็บปักประสานเกาะเกี่ยวเชื่อมโยงกันเป็นใยข่าย ชิ้นที่สามเน้นรูปทรงเรขาคณิตจากผ้าที่เย็บเพิ่มเติมเข้าไป โดยได้แรงบันดาลใจมาจากปีกของแมลงปอที่เกาะเกี่ยวตามกลีบดอกไม้ ทั้งสามชิ้นอยู่ในรูปแบบของเฟรมและปล่อยให้ไหลออกมาเพื่อให้งานดูอิสระ และไม่แข็งทื่อ อึดอัดจนเกินไป

ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4 ผลงานชิ้นนี้เปลี่ยนแปลงสีสันทึบจากบรรยากาศเบาๆ สบายตา ปรับเปลี่ยนเป็นสีสันทึบจัดจ้าน โดยใช้สีส้มที่ได้แรงบันดาลใจมาจากดอกพวงแสด ตัดกับบรรยากาศโดยรอบที่เป็นสีเขียวน้ำตาลเข้ม แล้วเย็บด้วยจักรเย็บผ้า ประสานเส้นให้ขยับเคลื่อนไหวหลายๆ ทิศทางภายในงาน เกิดความแตกต่างจากชิ้นงานก่อนๆ แต่ยังมีรูปทรงของรูปดอกไม้ในบางจุดที่ยังไม่ได้ถูกตัดทอน พื้นที่ว่างในบรรยากาศดูน้อย และทำให้รู้สึกแน่นในบางจุด

ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 5 ผลงานในชิ้นนี้ ข้าพเจ้าได้ตัดทอนเอาเฉพาะเส้นที่ได้จากผลงานชิ้นที่ 4 มาพัฒนาต่อขอดความคิด เพิ่มจินตนาการ โดยตัดทอนความเป็นรูปทรงออกเน้นเฉพาะเส้น แล้วเพิ่มผ้าตาข่ายเพื่อสร้างบรรยากาศ ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากสีสันทึบของ

ดอกไม้ทะเล แต่ด้วยความที่เน้นเส้นเยอะไป ทำให้พื้นที่ว่างในงานยังดูน้อย และอัดแน่นไปด้วยลายเส้นของการเย็บ ซึ่งก่อนหน้านี้ข้าพเจ้าได้ทดลองทำภาพร่างด้วยเทคนิคการเย็บก่อนที่จะทำชิ้นงานจริง ภาพร่างขนาดประมาณ 45 x 45 เซนติเมตร ผลปรากฏว่า การทำชิ้นงานด้วยเทคนิคเย็บประสาณนี้เหมาะกับขนาดงานที่เล็กมากกว่าขนาดใหญ่ซึ่งเป็นผลงานจริง เนื่องจากสามารถควบคุมทิศทางของเส้น ได้มากกว่า สามารถควบคุมจัดการในพื้นที่ขนาดเล็กและแสดงพลังของเส้นออกมาได้ดีกว่า

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 6 ผลงานนี้ พัฒนาแก้ไขมาจากปัญหาจากทุกชิ้นที่ผ่านมา โดยยังคงสร้างบรรยากาศด้วยผ้าขี้มอมและผ้าตาข่ายที่มีความโปร่งบาง ตัดทอนและสลายรูปทรงของดอกไม้ ผสมผสานทั้งเทคนิคการเย็บด้วยจักรและเย็บด้วยมือ พร้อมทั้งปล่อยพื้นที่ว่างให้เยอะขึ้น เพื่อเป็นบรรยากาศที่ถ่ายทอดจินตนาการได้มากขึ้น

ภาพที่ 44 แสดงผลงานชิ้นที่ 1

ชื่อผลงาน “Blooming”

ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร

เทคนิค เย็บผ้าขี้มอม

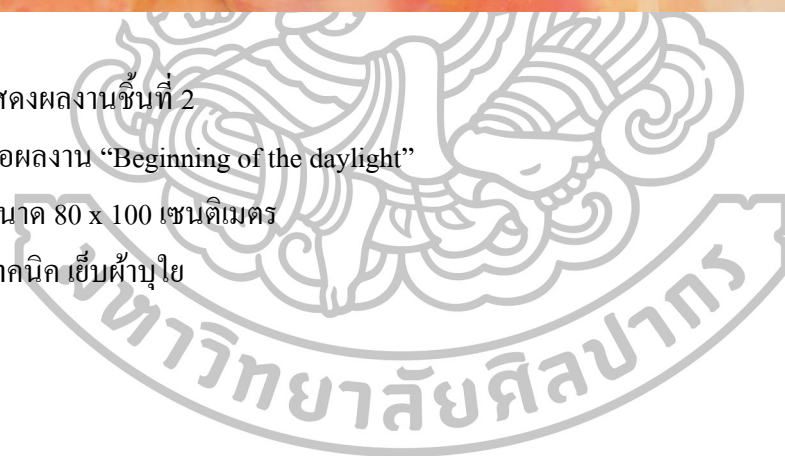

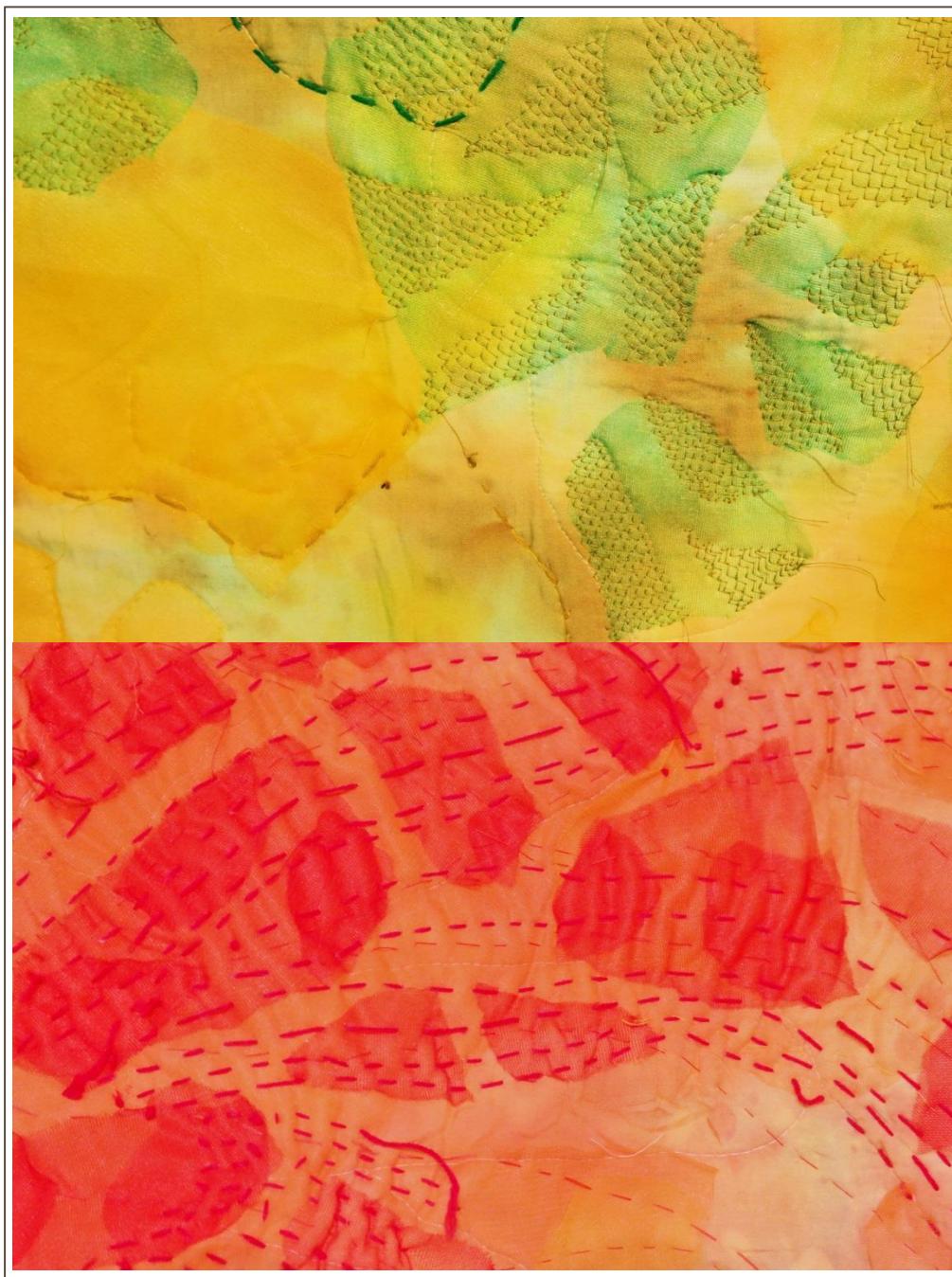
ภาพที่ 45 แสดงผลงานชิ้นที่ 2

ชื่อผลงาน “Beginning of the daylight”

ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร

เทคนิค เย็บผ้าไหม

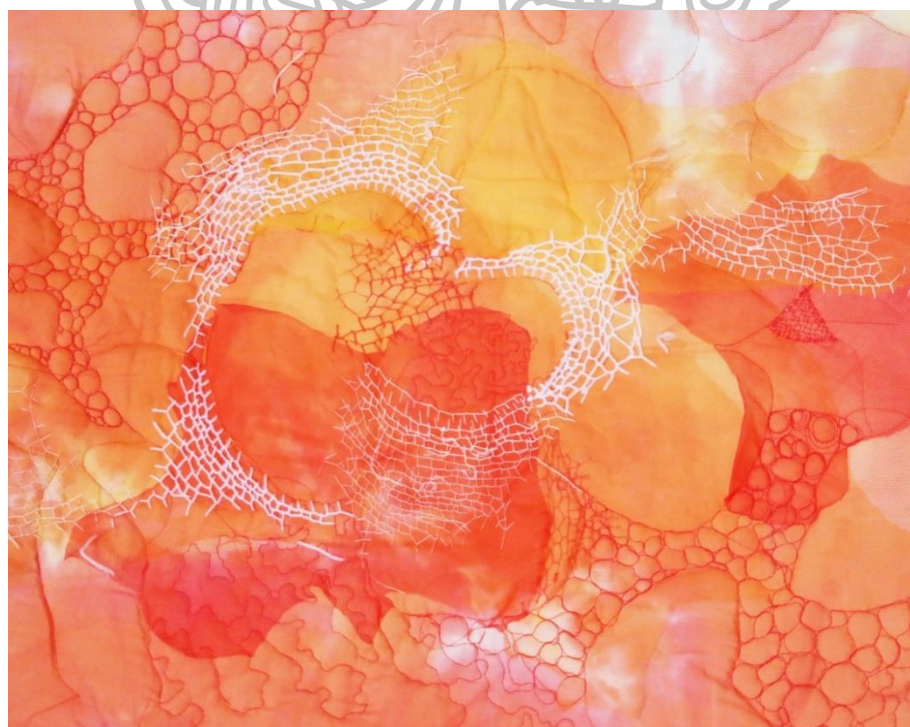

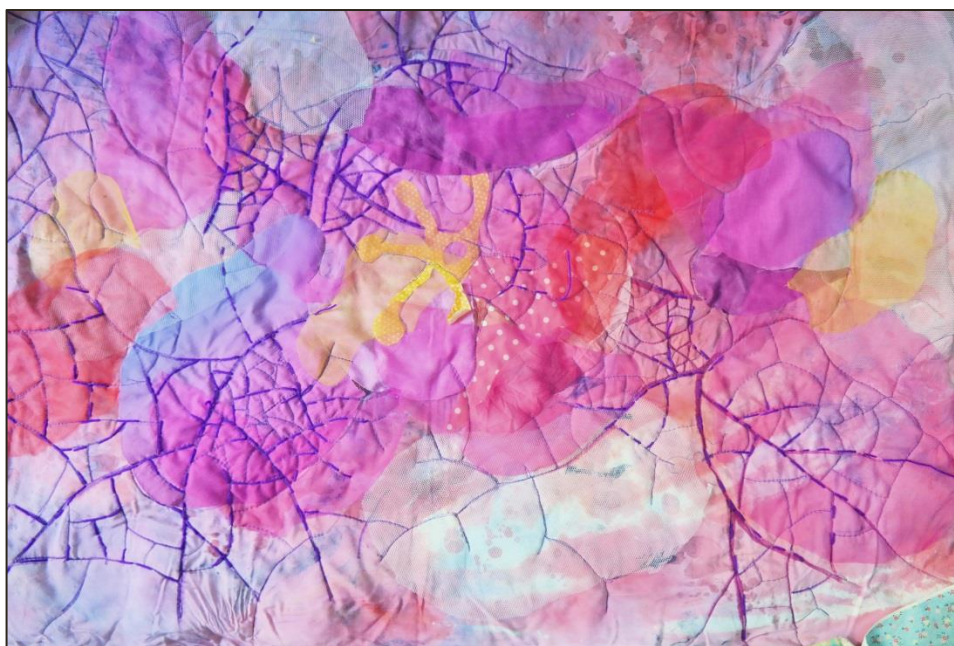
ภาพที่ 46 แสดงรายละเอียดในงาน ชั้นที่1 และ 2

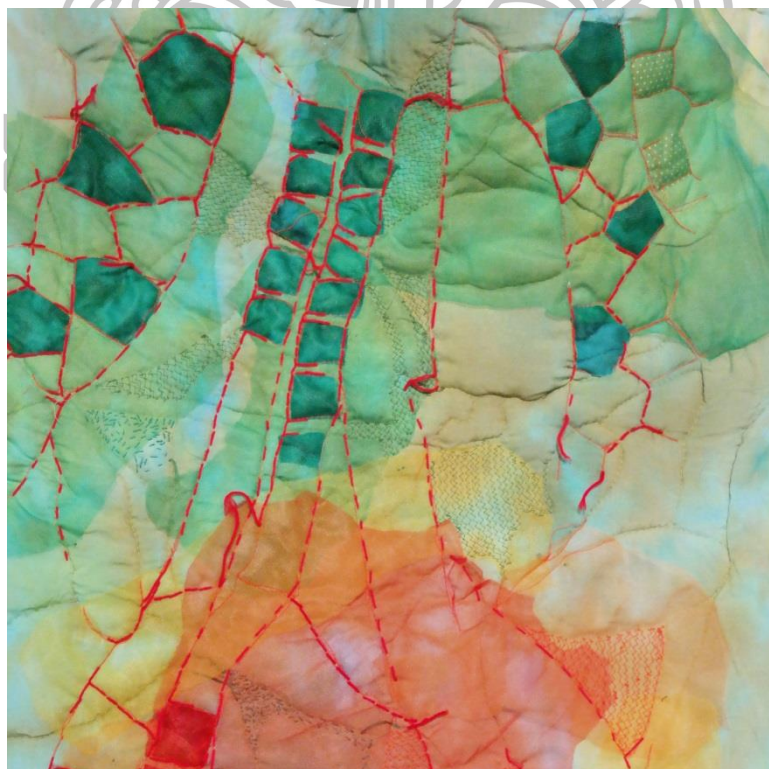
ภาพที่ 47 ภาพผลงานชุดที่ 3
ชื่อผลงาน “Color of the blossom”
ขนาด 60 x 70 เซนติเมตร (ทั้ง 3 ชิ้น)
เทคนิค เย็บผ้าใย

ภาพที่ 48 ภาพแสดงรายละเอียดบางส่วนในผลงานชุดที่ 3

ภาพที่ 49 ภาพแสดงรายละเอียดบางส่วนในผลงานชุดที่ 3

ภาพที่ 50 ภาพแสดงรายละเอียดบางส่วนในผลงานชุดที่ 3

ภาพที่ 51 ภาพผลงานชิ้นที่ 4
ชื่อผลงาน “The Breakable”
ขนาด 120 x 150 เซนติเมตร
เทคนิค เย็บผ้าบุโย

ภาพที่ 52 แสดงรายละเอียดในชิ้นงานที่ 4

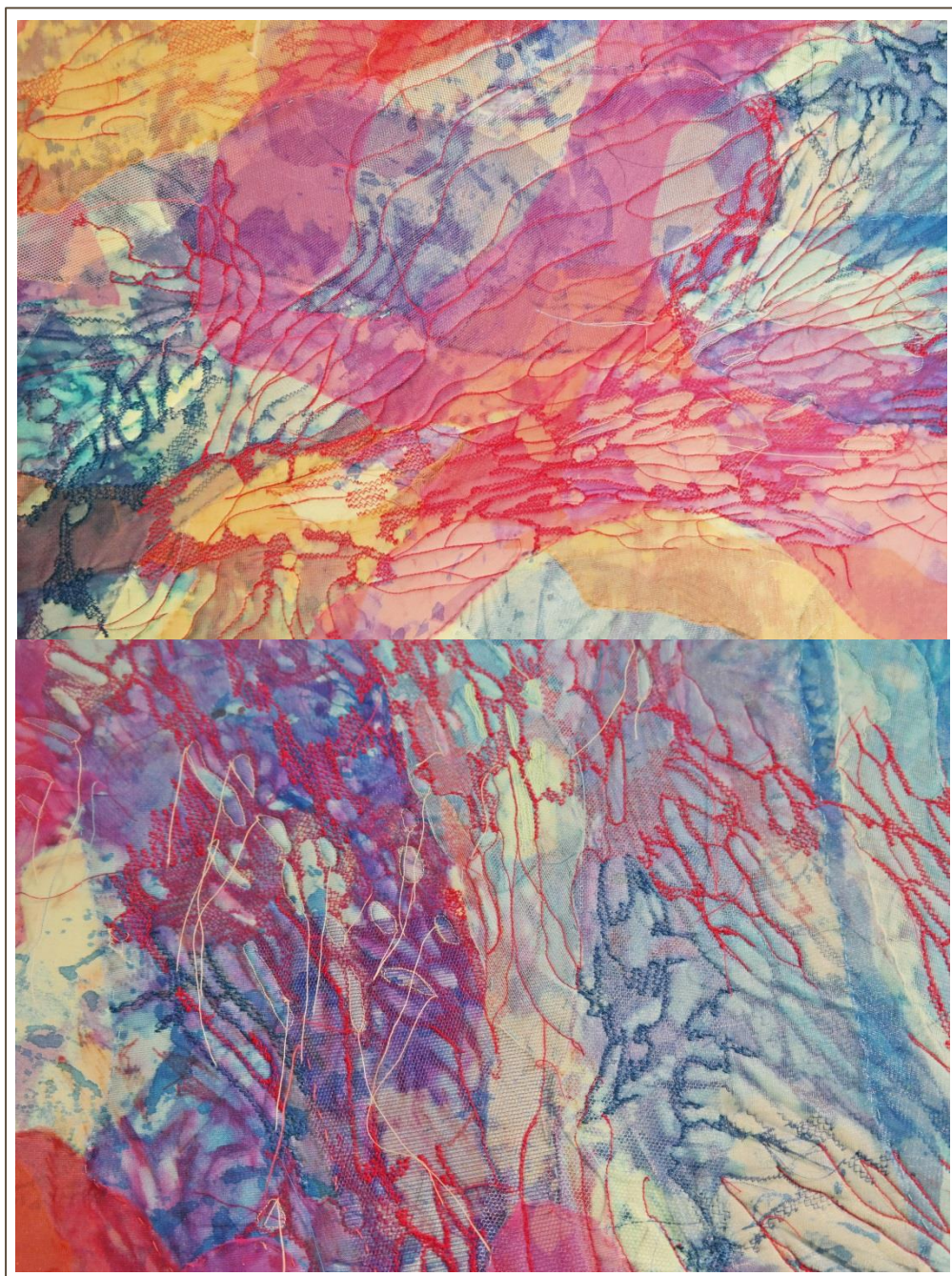

ภาพที่ 53 ภาพผลงานชิ้นที่ 5

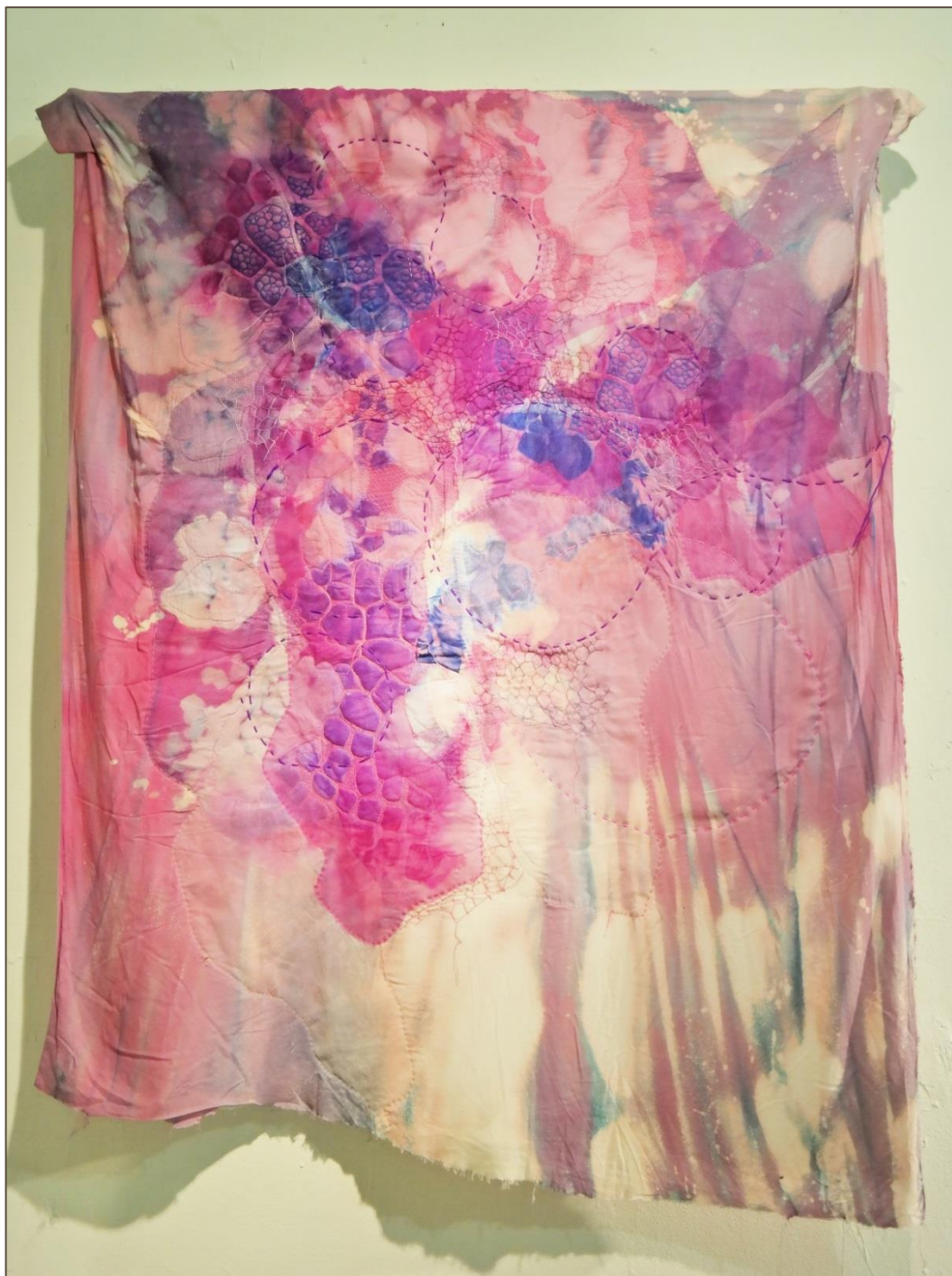
ชื่อผลงาน “Flow into the sunset”

ขนาด 120 x 140 เซนติเมตร

เทคนิค เย็บผ้าบุย

ภาพที่ 54 ภาพแสดงรายละเอียดภายในงาน ชั้นที่ 5

ภาพที่ 55 แสดงภาพผลงานชั้นที่ 6
ชื่อผลงาน “Bunch of flowers”
ขนาด 120 x 140 เซนติเมตร

เทคนิค เย็บผ้าบุโย

ภาพที่ 56 ภาพแสดงรายละเอียดในผลงานชิ้นที่ 6

บทที่ 5

บทสรุป

จากการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ “จินตภาพความงามจากพืชพรรณ” ชุดนี้ เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์วัสดุผ้า ผสมผสานกับเทคนิคของงานฝีมือที่นำมาปรับใช้ ให้เข้ากับผลงานศิลปะ โดยการเลือกสรรผ้าที่แตกต่างกันทั้งลวดลายและคุณสมบัติของผ้า การถักทอที่แน่นและผ้าที่มีความโปร่งบาง เพื่อเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกให้เหมือนภาพวาดสีน้ำ หรือแม้กระทั่งจัดการกับผ้าบางชนิด บางลวดลายที่ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ด้วยการซ่อมเพิ่มในบางจุด เพื่อละลายความเป็นแพทเทิร์นของผ้า ให้กลายเป็นผ้าที่มีชีวิตชีวมีสีสันและเกิดเป็นบรรยากาศขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้ยังผสมผสานประกอบเป็นชิ้นงานขึ้น ด้วยเทคนิคการเย็บด้วยจักรเย็บผ้า ซึ่งเป็นเทคนิคที่เร็วและได้ฝีเข็มที่เป็นอิสระจากตีนผีรีโมชัน ที่สามารถกำหนดทิศทางของเส้น ได้มากกว่าตีนผีปกติ ที่เย็บได้เพียงเดินหน้ากับถอยหลัง สร้างพื้นผิวที่เป็นเอกลักษณ์จากเทคนิค การเย็บนุโยโพลิเอสเตอร์ (Quilting) จนเกิดเป็นร่องรอยบนผืนผ้าขยับเน้นพื้นผิวให้มีความสวยงามแปลกตา รวมถึงการเย็บปักด้วยมือ ที่สามารถปรับเปลี่ยนขนาดเส้นด้ายได้หลากหลาย เพื่อเพิ่มมิติให้กับชิ้นงาน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาจากเส้นเย็บของจักรเย็บผ้าที่มีเส้นด้ายเพียงขนาดเดียว ทั้งนี้ได้นำเทคนิคการถักด้ายด้วยน้ำยาฟอกผ้าขาวเข้ามาสร้างพื้นที่ว่างในงาน ซึ่งได้จากการทดลองในผลงานที่ผ่านมา เพื่อแก้ไขและจัดการชิ้นงานในบางพื้นที่ ที่อัดแน่นไปด้วยสีของผ้าที่เกาะกันเป็นกลุ่มก้อนมากเกินไป

จากกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมดพบว่า ในขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์นี้ มีความคล้ายคลึงกันในส่วนของการบูรณาการในเชิงเทคนิค และขั้นตอนในการทำงาน ตลอดจนรายละเอียดในบางอย่างที่ต่างกันเพียงเล็กน้อย ลีลันที่ต่าง เทคนิคบางอย่างที่ขยับเน้นให้ต่างกันในแต่ละชิ้น เพื่อสร้างความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ลีโตนร้อนบางชิ้นมีความแตกต่างกันที่ขนาดชิ้นงาน และเทคนิคการเย็บ บางชิ้นเน้นเย็บด้วยจักรเย็บผ้าทั้งผืน บางชิ้นเน้นด้วยการปักด้วยมือ และบางชิ้นผสมทั้งการเย็บมือและจักร เป็นต้น ด้วยเทคนิคบางอย่างที่มีรายละเอียดที่ไม่เหมือนกัน จึงเกิดปัญหาใหม่ๆ ขึ้นในระหว่างขั้นตอนการทำงาน ข้าพเจ้าได้ถ่ายภาพและบันทึกปัญหาเหล่านั้นไว้ในสมุดบันทึก เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในชิ้นงานต่อไป เกิดความสนุกในการค้นหาคำตอบ และแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้น เกิดความท้าทาย เพราะแต่ละชิ้นงานมีปัญหที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งในระหว่างการแก้ปัญหาเหล่านี้ ได้เกิดทักษะความชำนาญและเกิดเทคนิคใหม่ในการเย็บผ้าขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยประหยัดเวลาในการทำงานได้เป็นอย่างดี ตลอดจนเทคนิคใหม่ที่เกิดขึ้นได้ส่งเสริมให้ตัวงานมีการพัฒนาและมีความน่าสนใจขึ้นอีกด้วย

รายการอ้างอิง

กอร์ดอน, แมกกี. **เย็บควิลต์ทีละขั้น**. แปลจาก Quilting step by step. แปลโดย พิรานุช เลิศวัฒนาอนุรักษ์ และวัลภา ทองเนียม. กรุงเทพฯ: บ้านและสวน, 2558.

ชลุค นีมเสมอ. **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด, 2544.

เดอ ลา เบอโดแยร์, คามิลลา. **100 เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับโลกของพืช**. แปลจาก 100 Facts plant life.

แปลโดย สติพิพร ยะชนะพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2557.

ชรภัทร รุ่งธนาภิรมย์. **ทฤษฎีความงาม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แอทโพร์พริ้นท์, 2557.

เศรษฐมนันตร์ กาญจนกุล. **ร้อยพรรณพฤกษา: พรรณไม้ดอกไม้ประดับ1**. กรุงเทพฯ: วิพริ้นท์จำกัด, 2550.

สมิธ, อลิสัน. **เย็บผ้าทีละขั้น**. แปลจาก Sew step by step. แปลโดย พิรานุช เลิศวัฒนาอนุรักษ์ และวัลภา ทองเนียม. กรุงเทพฯ: บ้านและสวน, 2557

เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์. **มัดย้อม: Tie-Dye**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2557.

หม่อมหลวงต๋อย ชุมสาย. **อยู่อย่างรักธรรมชาติ**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2521.

อนันต์ ประภาโส. **ทฤษฎีสี**. ปทุมธานี: ศิลปภา, 2558.

อิทธิพล ตั้งโฉลก. **แนวทางการสอนและสร้างสรรค์กิจกรรมขั้นสูง**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด, 2550.

อุไร จิรมงคลการ. **พรรณไม้มงคล**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด, 2556.

อรรษาพร ไสละสูต. **ความรู้เรื่องผ้า**. (กรุงเทพฯ: ดันไทรการพิมพ์จำกัด, 2539.

Barnas, Sara. **Interview: Ethereal Marbled Paintings Express the Inner Light Inside**

All of Us. Accessed November 28, 2015. Available from <http://www.mymodernmet.com/profiles/blogs/emma-lindstrom-interview>

Dovas [pseud]. **Artist Uses Home Sewing Machine To Capture Nature's Most Delicate Forms**

With Embroidery. Accessed November 28, 2015. Available from

<http://www.boredpanda.com/embroidery-sewing-sculptures-meredith-woolnough/>

Rezendes, Cheryl. **Fabric surface design**. United States: Quad Graphics, 2013.

Sam [pseud]. **Nicole Ladrak interview: Paintings of fabric**. Accessed November 28, 2015.

Available from <http://www.textileartist.org/nicole-ladrak-paintings-of-fabric/>

Wazaki, Junko. **Stitchshow**. Japan: Shinano Co., Ltd. 2013.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายละเอียดผลงานการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1

1. ภาพผลงานที่ใช้เทคนิคการต่อผ้า
ขนาดแปร์ไม่แน่นอน เทคนิคเย็บต่อผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2556
2. ภาพผลงานที่ผสมผสานการต่อผ้า
ขนาด 90 x 100 เซนติเมตร เทคนิคเย็บต่อผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2556

การสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2

1. ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์
ขนาด 90x100 เซนติเมตร เทคนิค เย็บผ้าบุโย ปีที่สร้าง พ.ศ. 2557
2. ภาพผลงานที่เริ่มใช้เทคนิคผ้าตาข่าย
ขนาด 70x90 เซนติเมตร เทคนิค เย็บผ้าบุโย ปีที่สร้าง พ.ศ. 2557

ผลงานวิทยานิพนธ์

1. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน “Blooming” ขนาด 80x100 เซนติเมตร เทคนิค เย็บผ้าบุโย ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558
2. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน “Beginning of the daylight” ขนาด 80x100 เซนติเมตร เทคนิค เย็บผ้าบุโย ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558
3. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน “Color of the blossom” ขนาด 60x70 เซนติเมตร เทคนิค เย็บผ้าบุโย ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558
4. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4
ชื่อผลงาน “The Breakable” ขนาด 120x150 เซนติเมตร เทคนิค เย็บผ้าบุโย ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558

5. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน “Flow into the sunset” ขนาด 120x140 เซนติเมตร เทคนิค เย็บผ้าไหม
ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558

6. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 6

ชื่อผลงาน “Bunch of flowers” ขนาด 120 x140 เซนติเมตร เทคนิค เย็บผ้าไหม
ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นางสาวศศิวิมล สุจิต
 เกิด 23 มกราคม 2529
 ที่อยู่ 45 หมู่ 7 ตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร 35150
 โทร 089-7160986
 E-mail baby_tourleklek@hotmail.com
 Facebook <http://www.facebook.com/dekyingpangclub>

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนยโสธรพิทยาคม จังหวัดยโสธร
 พ.ศ. 2548 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
 พ.ศ. 2553 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศิลปบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง สาขาวิชา จิตรกรรม คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 พ.ศ. 2556 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การแสดงผลงาน

พ.ศ. 2558 ร่วมแสดงผลงานในหัวข้อ “พระเทพของปวงชนชาวไทย” ในการประกวด ศิลปกรรมช่างเผือก 2015
 พ.ศ. 2557 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับหนึ่งในการประกวด งานquilt จัดโดยจักร เย็บผ้า Janome ณ ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน และร่วมแสดงผลงาน ชื่นอื่นๆในงานครั้งนี้ด้วย
 พ.ศ. 2556 ได้รับรางวัลชมเชยในการประกวดศิลปกรรมUoB
 พ.ศ. 2555 ได้รับคัดเลือกให้ร่วมแสดงงาน ในการประกวดศิลปกรรมช่างเผือก “หัวข้อ ในหลวงของปวงชนชาวไทย”
 พ.ศ. 2558 ได้รับคัดเลือกให้ร่วมแสดงผลงาน ในงาน “Tokyo Quilt2016” ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น